

so
cius.

Steunpunt
sociaal-cultureel
werk

Burgers in beweging

Civiel sociaal-cultureel werk

A person is sitting on a wide set of stone steps, viewed from behind. The image is overlaid with a vertical rainbow gradient that transitions from yellow at the top to purple at the bottom. The person is wearing a dark sweater and sneakers.

6Mensen maken de samenleving

60Civiel sociaal-cultureel werk

66Middenveld als speelveld

72Sociaal-cultureel werk maakt de samenleving beter

78Mensen maken het sociaal-cultureel werk

82Sociaal-cultureel volwassenenwerk in cijfers

Burgers in beweging

De kracht van civiel sociaal- cultureel werk.

Overal zijn burgers in beweging. Ze geven een antwoord op de vele uitdagingen die in onze maatschappij leven. Ze komen samen, vormen gemeenschappen en zetten stappen naar anders en beter.

Dat is de kern van civiel sociaal-cultureel werk: mensen die vanuit hun overtuiging bouwen aan een democratische, inclusieve, solidaire en duurzame samenleving. Of het nu gaat om lokale projecten of bredere initiatieven, het zijn de burgers zelf die veranderingen mogelijk maken.

Mensen maken de samenleving

Onze samenleving staat voor tal van uitdagingen. Veranderingen in die samenleving komen mee van onderuit. Van burgers die het heft in handen nemen. Die zich verenigen. Zaken in beweging zetten. Daarin schuilt de kracht van een vitale democratie.

Mensen maken samen de samenleving.

Middenveld als speelveld

Burgers die de samenleving willen maken, vinden elkaar op het middenveld. De ruimte tussen de markt, de overheid en de eigen leefwereld. Daar organiseren ze zich rond hun overtuigingen, delen ze hun dromen van hoe zij de samenleving zien en zorgen ze voor verandering. Niet op aangeven van de overheid en niet volgens de spelregels van de markt.

Investeren in het middenveld loont. Het is een toegangspoort tot mensen en netwerken die nauw betrokken zijn bij onze samenleving. Het sociaal-cultureel werk zet vanop het middenveld in op een democratische, inclusieve, solidaire en duurzame samenleving.

Het middenveld is het speelveld van het sociaal-cultureel werk.

Sociaal-cultureel werk maakt de samenleving beter

Sociaal-cultureel werk verbindt. Het brengt mensen samen, vormt groepen en slaat bruggen tussen gemeenschappen. Ontmoetingen staan daarbij centraal. Het biedt kansen aan burgers om zich te ontplooiën, te leren, cultuur te beleven en sterker te worden in wat ze doen.

Sociaal-cultureel werk zorgt voor een kritische noot. Gedreven door grondrechten en mensenrechten worden bestaande spelregels en gevestigde waarden in vraag gesteld. Wat mensen raakt, wordt op de agenda gezet en tot een publieke zaak gemaakt.

Sociaal-cultureel werk vernieuwt. Het verbeeldt hoe het anders kan en biedt alternatieven aan. Het zet dingen in beweging, zorgt voor betekenisvolle veranderingen. Het is een laboratorium waar in de praktijk wordt gewerkt aan nieuwe wegen naar anders en beter.

Sociaal-cultureel werk maakt onze samenleving stap voor stap beter.

Mensen maken het sociaal-cultureel werk

De mensen die actief zijn in het sociaal-cultureel werk zijn met veel. Ze maken deel uit van initiatieven. Van praktijken. Van burgercollectieven. Van organisaties. Samen met sociaal-cultureel werkers zetten ze zich met honderdduizenden in hun vrije tijd in als deelnemer, initiatiefnemer of vrijwilliger.

Ze vormen een bont gezelschap en duiken overal op. Lokaal, regionaal, over heel Vlaanderen. In steden en op het platteland. Ze zijn groot of klein. Man, vrouw of x. Met of zonder beperking. Ze komen van ver of zijn van hier.

Samen maken zij het sociaal-cultureel werk.

The background features a large, irregular shape filled with a dense pattern of small yellow dots. This shape is set against a white background that is also filled with a sparse pattern of small black specks, creating a textured, almost organic feel.

Mensen maken de *samenleving*

Neos moedigt senioren aan om vooruit te kijken

Mie Debruyne (69) is een bezige bij. Ze was Chiroleidster, zat in het bestuur van Markant en is actief in het feestcomité van haar straat. Ook als leerkracht en schepen was ze altijd betrokken. Haar leven is een aaneenschakeling van engagementen. “In de luwte blijven is niets voor mij”, lacht ze. Sinds 2016 zet ze zich met hart en ziel in voor Neos vzw, een vereniging voor senioren waar ontmoeting en cultuur centraal staan.

“Mijn engagement begon bij Markant, waar ik eerst voorzitter en later regiovoorzitter van Brugge was. Af en toe werkte ik nationaal mee. Tegelijkertijd was ik schepen in Beernem, een functie die ik opnam na mijn carrière in het onderwijs. Lokale politiek was een leerzame en betekenisvolle ervaring, maar het werd te druk voor mij. Na mijn politieke carrière en het einde van mijn mandaat bij Markant was ik klaar voor een nieuw avontuur.”

Betrokken van bij het eerste uur

“In Beernem bestond op dat moment geen vereniging die actieve senioren samenbracht voor lezingen en uitstappen met een focus

op cultuur. Activiteiten die verder gaan dan enkel ontspanning en ook aanzetten tot nadenken. Neos nationaal zag dezelfde blinde vlek en besloot in 2016 een nieuwe club op te richten. En bij wie kwamen ze terecht? Bij iemand met een lange lijst engagementen. *(lacht)*

Ik voelde meteen dat Neos perfect bij mij paste, cultuur zit in mijn DNA. Met een tiental ‘tochtgenoten’ – zo noemden we onszelf – staken we de koppen bij elkaar. We kenden elkaar nauwelijks, hooguit van naam, maar vanaf het eerste moment deelden we dezelfde visie en bezieling. Ze vroegen me om voorzitter te worden. Inmiddels telt onze Neos-club 323 leden. We spreken trouwens bewust over ‘clubs’ in plaats van ‘afdelingen’; dat klinkt frisser.”

Vrijwilligerswerk verrijkt

“Ik was acht jaar voorzitter van Neos Beernem, daarna was het tijd om de fakkel door te geven. Nu ben ik provinciaal voorzitter van West-Vlaanderen en ondersteun ik met veel plezier de 65 clubs in de regio.

Vrijwilligerswerk is een altruïstische keuze, maar het brengt ook veel voldoening. De verantwoordelijkheid als bestuurder houdt mijn horizon breed en geeft me energie. Het verrijkt mijn leven. Ik stel mee programma's op, leid vergaderingen, luister ... Natuurlijk verloopt onze werking niet altijd harmonieus, maar dat hoeft ook niet. In een vergadering waar iedereen altijd knikt en geen inbreng heeft, ben je niet samen onderweg. Bij Neos is er ruimte voor dialoog, en dat maakt ons sterk.”

Actieve seniorenvereniging

“Noem me gerust een grote fan van Neos, en daar zijn verschillende redenen voor. Zo moedigt Neos senioren aan om vooruit te kijken, ongeacht wat er op hun pad komt. Ik ben 69, mijn man is 72, en we beseffen dat alles eindig is. Zelfs als je nog fit bent, merk je veranderingen op het vlak van gezondheid, kennis en mobiliteit. Soms moet je dingen loslaten, of je dat nu wil of niet.

Neos helpt senioren om actief te blijven in de maatschappij en moedigt hen aan om nieuwe vaardigheden te leren, bijvoorbeeld door hen te ondersteunen bij alle digitale omwentelingen. Veel leden zeggen trots: *‘Dankzij Neos heb ik nu een mailadres.’* Dat lijkt simpel, maar het geeft hen het gevoel dat ze nog volop meetellen.

Daarnaast maakt Neos senioren bewust van het belang om zelf de regie over hun leven te houden. Met het project *Lang Zal U Wonen* kan je onderzoeken hoe je je woning kan aanpassen om zo lang mogelijk zelfstandig thuis te blijven wonen. Kleine ingrepen, zoals verhoogde keukentoestellen of ingrepen in de badkamer en tuin, maken later een wereld van verschil.

Neos biedt veel vrijheid aan de basis, maar met een duidelijke visie: cultuur moet voldoende aandacht krijgen. Verder zijn de 227 clubs zelfregulerend en bepalen ze hun eigen activiteiten. Sommigen richten zich voor 90% op cultuur, terwijl anderen dat combineren met sportieve activiteiten.

Ik waardeer ook dat Neos niet aan een zuil is gelinkt. Hoewel de organisatie wortels had binnen Unizo, is die band vervaagd. Wat Neos echt kenmerkt, is de ondernemende houding in de breedste zin: voor iedereen die actief wil bijdragen, ongeacht leeftijd.”

Neos als verbindende kracht

“Neos doorbreekt het sociaal isolement door mensen samen te brengen en verschillende generaties senioren te verbinden: van prille 60'ers tot 80-plussers. Jongere en oudere senioren vinden hun plek in het gevarieerde

aanbod, en door de activiteiten ontmoeten ze elkaar. Dat zorgt voor wederzijdse waardering en nieuwe inzichten.

Maar Neos reikt verder dan dat. Hoewel de focus op senioren ligt, is het aanbod breed toegankelijk. Ook veertigers kunnen genieten van een optreden van Jean Bosco Safari of een lezing van Rudi Vranckx. Het tijdstip – vaak in de namiddag – vormt een obstakel voor jongere deelnemers, maar regelmatig zien we toch een mooie mix van leeftijden. Zo vroeg een school in Brugge onlangs of 20 leerlingen, die net een filosofieproject hadden afgerond, mochten aansluiten bij een filosofielezing die wij organiseerden. Dat soort kruisbestuivingen is waardevol.

Voor en na de activiteiten is er altijd tijd om met elkaar te praten. Daardoor ontstaan nieuwe vriendschappen. Zo is er nu een groepje dat wekelijks samen jogt, en twee weduwen zijn samen naar Schotland

Wat Neos echt kenmerkt, is de ondernemende houding in de breedste zin: voor **iedereen** die actief wil bijdragen, ongeacht leeftijd.

*Daar draait verenigen om: mensen
samenbrengen en hen de kans geven
nieuwe verbindingen te maken.*

gereisd. Dat soort initiatieven gebeurt buiten Neos om, maar de basis wordt bij ons gelegd. Leden zorgen ook echt voor elkaar. Wie niet meer zelf rijdt, krijgt spontaan een lift aangeboden. Zo ontstaan spontaan 'taxiritten'. Dat geeft me zo'n warm gevoel en voldoening. Daar draait verenigen om: mensen samenbrengen en hen de kans geven nieuwe verbindingen te maken.

Het mooiste voorbeeld zijn onze drie 90-jarige weduwen die we 'de K3' noemen. Ze leerden elkaar bij Neos kennen en zijn altijd van de partij op onze lezingen. Niet elk onderwerp spreekt hen aan, maar ze plannen hun week rond die ene activiteit. De dag ervoor gaan ze samen naar de kapper, op de dag zelf zijn ze altijd als eerste aanwezig voor de beste plaatsen en na afloop blijven ze het langst hangen – vaak gevolgd door een etentje. *'Sinds we bij Neos zijn, voelen we ons weer vitaler', zeggen ze.*

Samen cultuur beleven

"Zonder Neos zou ik zoveel missen: de mensen, het samen beleven, de interactie ... Het idee om passief af te wachten wat er komt, zou me te zwaar vallen. Alleen deelnemen aan culturele activiteiten voelt toch anders. Zo bezochten mijn man en ik de Triënnale in Brugge eerst met z'n tweeën en daarna met Neos. Met 80 mensen en 3 gidsen erbij was het een totaal andere ervaring. Je krijgt uitleg bij de kunstwerken, wisselt meningen uit en ziet alles door de ogen van anderen.

Dat geldt ook voor de lezingen. De thema's zetten je aan het denken, nodigen uit tot het stellen van vragen en brengen gesprekken op gang met mensen die een andere kijk hebben. Die uitwisseling is verrijkend. In een vereniging heb je geen televisie nodig om de wereld te blijven ontdekken.

Natuurlijk zou ik sommige activiteiten ook zonder Neos doen, maar de interactie met anderen maakt het voor mij echt waardevol. Samen cultuur beleven is essentieel. Zelfs als een activiteit tegenvalt, kan je dat delen, en ook dàt schept verbinding. Zonder die ontmoetingen zou ik me ontheemd voelen.

Ik zie ook een verschil met mensen die niet in een vereniging zitten. Hun leven lijkt stil te staan. Vaak gaat het in gesprekken over gezondheidsproblemen, terwijl Neos-leden praten over sprekers, activiteiten en actuele thema's."

Sociaal isolement bestrijden

"De samenleving verandert, en daarmee ook de behoeften van senioren. Neos speelt in op actuele thema's zoals digitalisering, beeldvorming en eenzaamheid. Dat laatste zie ik als een van de grootste uitdagingen van de 21ste eeuw.

Helaas zijn er maar weinig plekken waar mensen over hun eenzaamheid kunnen praten, en als dat gebeurt, worden ze vaak niet echt gehoord. Onze samenleving is daar niet goed op ingericht. Toch kan een lokaal georganiseerde verenigingswerking door en voor senioren, een krachtig middel zijn om sociaal isolement tegen te gaan. Het is belangrijk dat senioren weten dat verenigingen altijd een plek bieden waar ze met hun zorgen en vragen terecht kunnen. Neos draagt daarin een grote verantwoordelijkheid. Met het initiatief *De Verenigingspil* tonen we symbolisch hoe verenigingen een remedie kunnen zijn tegen eenzaamheid. Maar het zit ook in hoe Neos-leden met elkaar omgaan. '*Zet je bij ons, je bent welkom*', is meer dan een uitnodiging; het is een basishouding."

Het imago van senioren

"Met de campagne *Foert, ik ben oud, en dan?* zet Neos volop in op een positieve beeldvorming. Die slogan spreekt me aan,

De samenleving verandert, en daarmee ook de behoeften van senioren.

omdat ze een vleugje opstandigheid in zich heeft: we willen niet vastgepind worden op het label 'oud', maar we omarmen onze leeftijd zonder afgeschreven te worden.

Drie jaar geleden was ik op het opa- en omafeest van mijn kleinkinderen. Op het podium zaten een stereotiepe opa en oma: hij droeg een pet, rookte een pijp en had een geruit deken over zijn knieën. Zij, met een knotje in haar haar, serveerde hem koffie. Toen ik de kleuterjuf erop wees hoe ouderwets haar beeld was en vroeg of ze weleens naar de echte oma's en opa's in de zaal had gekeken, reageerde ze positief. Zulke gesprekken zijn nodig, want senioren vandaag rennen halve marathons, bezoeken concerten en blijven volop actief in de samenleving."

Een toekomst vol mogelijkheden

"Neos herinnert me eraan hoe belangrijk het is om actief te blijven. Het leven draait niet alleen om pijntjes en rollators. Misschien gaat niet alles meer even soepel, maar we doen nog volop mee. Ik waardeer het ook dat Neos in de Vlaamse Ouderenraad opkomt voor onze belangen.

Toch ligt de sleutel ook bij onszelf: we moeten tonen dat we een volwaardig deel van de samenleving zijn en daar actief aan bijdragen. Niet wachten tot anderen iets voor ons doen, maar zelf de handen uit de mouwen steken. Vooruitkijken, ongeacht onze leeftijd – dat is waar Neos ons in ondersteunt."

Bruggenbouwer

tussen nieuwkomers en organisaties

Compagnie Cordial (tot voor kort Refu Interim) is geen gewoon interimkantoor. De organisatie zoekt vrijwilligerswerk voor mensen die nieuw zijn in België. Zo kunnen ze andere mensen ontmoeten, Nederlands oefenen, bijleren ... Dat gold ook voor Mohanad Alhaj (35) die in 2017 als vrijwilliger startte. Vijf jaar later nam zijn verhaal een mooie wending: hij kreeg een vaste job bij Compagnie Cordial als regioverantwoordelijke voor Gent. "Ik probeer nieuw-komers en organisaties met elkaar te matchen, ik ben als het ware de brug tussen hen. Een fantastische job!"

Compagnie Cordial bouwt aan een inclusieve en solidaire samenleving, waar iedereen zich welkom voelt en nieuwkomers de kans krijgen om hun ambities waar te maken. Vrijwilligerswerk helpt daarbij. Compagnie Cordial werkt in 7 verschillende regio's: Gent, Kortrijk, Brugge, Waasland, Aalst, Leuven en Brussel. Hun visie? Diversiteit zien als kans en ontmoeting stimuleren tussen zoveel mogelijk actoren (anderstalige nieuwkomers, organisaties, lokale besturen en werkgevers).

Vrijwilligerswerk voor nieuwkomers opent deuren

Vrijwilligers komen uit alle hoeken van de wereld en spreken verschillende talen. Wie zich als vrijwilliger aanmeldt bij Compagnie Cordial, doet dat vanuit verschillende

motivaties: nieuwe mensen ontmoeten, Nederlands oefenen, organisaties leren kennen, bijdragen aan de samenleving of professionele vaardigheden ontwikkelen.

Het verhaal van Mohanad is een mooi voorbeeld van wat vrijwilligerswerk kan betekenen. In 2015 vluchtte hij samen met zijn broer uit Syrië naar België. Zijn OCMW-begeleider bracht hem in contact met het toenmalige Refu Interim. Hij deed allerlei taken voor diverse organisaties: werken in de keuken, aan de bar, bij het onthaal, opbouw en afbraak van evenementen ... In 2022 ging hij aan de slag als vaste medewerker. "Dat gebeurde zo onverwacht. Ik coördineerde toen als vrijwilliger de hulp voor daklozen bij het CAW en maakte warme maaltijden in de winter. Een collega zag dat ik mijn vrijwilligerswerk goed deed en mijn inzet werd beloond.

Ontmoeting en sociale contacten uitbouwen

Vrijwilligerswerk via Compagnie Cordial helpt je ook om een netwerk op te bouwen. Mohanad deelt een mooi voorbeeld: "Een van de vrijwilligers die ik begeleidde, vertelde me hoe jammer ze het vond dat ze zich eerst niet had durven inschrijven. Haar

eerste evenement was een fijne ervaring, er volgden meer en meer activiteiten. Zo ontmoette ze uiteindelijk een Vlaamse vriendin met wie ze nog steeds contact heeft."

Organisaties en vrijwilligers matchen: een win-win

Compagnie Cordial werkt samen met verschillende organisaties zoals theaters, musea, festivals, scholen en woonzorgcentra. Zij kunnen vrijwilligers inzetten voor eenmalige of meerdaagse evenementen, om regelmatig bij te springen of om hun vaste vrijwilligersploeg te versterken. Of het nu gaat om de keuken- of barploeg, als steward, artiest, handige Harry of bij het onthaal, bijna alles is mogelijk.

*Het is mooi om te zien
hoe mensen
met verschillende
achtergronden
samenkomen.*

Compagnie Cordial zorgt ervoor dat elke vrijwilliger bij de juiste organisatie terecht komt. Mohanad legt uit: "Ik leer elke vrijwilliger kennen tijdens een gesprek. Ik vertel over onze organisatie, hoe we werken en welk vrijwilligersaanbod er is. De vrijwilliger vertelt over zijn ervaring en interesses. Op basis daarvan maak ik een profiel. Dan zoek ik passend vrijwilligerswerk."

Of het gaat omgekeerd, de organisatie zoekt vrijwilligers. Dan gebeurt er een kennismakingsgesprek tussen de organisatie en Compagnie Cordial. "Bij de Gentse Feesten bijvoorbeeld kijk ik samen met de organisatie wat nodig is en hoe we onze vrijwilligers kunnen inzetten", legt Mohanad uit. Daarna zoeken we naar de geschikte vrijwilligers en vullen we de shifts in. Bij de opstart van vrijwilligerswerk is Mohanad of een collega even aanwezig, om alles mee in goede banen te leiden.

"Omdat ik zelf vrijwilliger was, kan ik mijn ervaringen delen en vertellen over hoe het er bij mij aan toeging. En omdat ik in Gent woon en de stad goed ken, kan ik hen ook praktische tips geven", vertelt Mohanad.

Verbinding maken

Niet alleen voor nieuwkomers is er een win. "Het is belangrijk dat onze vrijwilligers samenwerken met anderen, Nederlands spreken en nieuwe mensen leren kennen", zegt Mohanad. Ook voor de organisaties zijn er veel voordelen. Door de inzet van vrijwilligers wordt hun werking diverser en rijker. Zo zijn ze een betere afspiegeling van de superdiverse maatschappij waarin we leven en zetten ze stappen richting een meer inclusieve werking.

Integratie begint vaak in de buurt waar iemand woont. Daarom werkt Compagnie Cordial nauw samen met lokale besturen om nieuwkomers en hun stad- of streekgenoten te verbinden. Dat doen ze, naast vrijwilligerswerk, ook door ontmoetingen en activiteiten te organiseren "Zo leren mensen van elkaar en kunnen de vrijwilligers ook

onderling ideeën en ervaringen delen", legt Mohanad uit. Momenteel werkt Compagnie Cordial samen met 13 steden en gemeenten. Door hun expertise en verbindende aanpak is de organisatie een betrouwbare partner in het opzetten van vrijwilligerswerk voor anderstalige nieuwkomers én het creëren van een inclusievere samenleving.

Inclusie op de werkvloer realiseren

Voor werkgevers biedt Compagnie Cordial een aanbod om inclusie te bevorderen in hun organisatie. Dat is praktisch, ervaringsgericht en op maat van de uitdagingen in de organisatie. Het aanbod wordt samen ontwikkeld met - én begeleid door nieuwkomers.

Een warme plek voor iedereen

Compagnie Cordial zorgt ervoor dat iedereen zich welkom voelt. Voor veel vrijwilligers voelt het als thuiskomen. "Je krijgt er zo veel voor terug. Het is echt genieten", zegt Mohanad. Voor hem is de organisatie meer dan een werkplek: "De connectie die we maken, gaat verder dan werk. Het voelt als een familie. We noemen elkaar geen collega, maar 'zus' of 'broer'. Bovendien kom ik overal in de stad vrijwilligers tegen die ik begeleid heb, dat is zo fijn."

Kortom, Compagnie Cordial is expert in vrijwilligerswerk, inclusie en integratie. De organisatie past haar werking aan op de noden van nieuwkomers, lokale besturen en organisaties. Ze toont dat diversiteit een meerwaarde is voor iedereen. "Het is mooi om te zien hoe mensen met verschillende achtergronden samenkomen. Dat is een echte win-win voor iedereen", besluit Mohanad.

Paula Gorissen (65) omschrijft zichzelf als een milieubewuste vrouw met een passie om de wereld van cijfers en financiën toegankelijk te maken voor social profit medewerkers. Ze koopt tweedehands kledij, plukt groenten in de samentuin en is lid van Lets Leuven. “En daarnaast doe ik sinds een drietal jaar met veel plezier aan autodelen”, steekt ze enthousiast van wal. Haar keuze heeft niet alleen een positieve invloed op haar leven, maar draagt ook bij aan een betere samenleving.

Paula kiest bewust voor autodelen om haar impact op het milieu te verkleinen.

Dankzij autodelen verklein ik mijn impact op het milieu en leer ik anderen kennen

“Dankzij autodelen draag ik mijn steentje bij aan een maatschappij met minder auto's. Voor mij begon het vanuit een eenvoudige gedachte: het is zonde dat zoveel auto's vaak stilstaan, ook de onze. Mijn man en ik proberen onze wagen zo min mogelijk te gebruiken. We zijn fervente fietsers en doen alles in de omgeving van Leuven – we wonen in Wilsele – met de fiets. Zomer én winter. Alleen als het echt niet anders kan, nemen we de auto.”

“Autodelen helpt ons bewuster om te gaan met mobiliteit en het milieu. Onze wagen wordt nu efficiënter gebruikt, en dat heeft ons gestimuleerd om ons leven nog meer zonder auto te organiseren. We plannen beter en vragen ons bij elke rit af of de auto echt nodig is. In de agenda waarin we het delen van de auto organiseren, duidt de eigenaar ook aan wanneer hij de auto nodig heeft.”

“We hebben gemerkt dat we de wagen nauwelijks missen. Onze fietsen daarentegen, dat is een ander verhaal. Als onze dochter de auto leent, is dat geen probleem. Maar mijn elektrische fiets? Dat ligt gevoeliger. We overwegen zelfs om geen nieuwe auto meer te kopen als onze huidige wagen het begeeft. Of dat lukt, weten we nog niet, maar de intentie is er om het zonder te proberen en bij een ander particulier autodeelsysteem aan te sluiten.”

PAULA GORISSEN

**Voor Paula gaat
autodelen ook
over verbinding met
anderen.**

“Dankzij autodelen leer je andere mensen kennen. Je deelt je auto met buren of mensen die je in de winkel tegenkomt. De twee gezinnen die momenteel onze auto gebruiken, kenden we daarvoor niet.”

“Daarnaast is autodelen een manier om solidariteit en vertrouwen in de samenleving te versterken. Dat zijn voor mij kernwaarden van autodelen. Het vraagt een open houding om anderen met je auto te laten rijden, maar de voordelen maken die stap echt de moeite waard.”

“In tegenstelling tot commerciële bedrijven zoals Cambio is particulier autodelen een vooruitgang op het vlak van burgerinitiatieven: het start van onderuit, van bij de mensen zelf. Het is flexibel en draait om onderlinge afspraken en vertrouwen. Dat vind ik een grote meerwaarde: je bepaalt zelf de spelregels.”

*Autodelen is
een manier om
**solidariteit en
vertrouwen** in
de samenleving te
versterken.*

**Een ander groot voordeel
van autodelen is de betaalbaarheid.**

“De kosten voor particulier autodelen zijn veel lager dan bij commerciële aanbieders, omdat het systeem niet gericht is op winst. Wij hanteren tarieven die voor iedereen betaalbaar zijn. Bij commerciële bedrijven betaal je per tijdseenheid, en als je een week op vakantie gaat, kost dat vaak een fortuin. Als je de maandelijkse kosten voor autogebruik berekent, kom je uit op een veel lager bedrag. Autodelen brengt ook solidariteit met zich mee. Niet iedereen kan zich een eigen auto veroorloven, maar via particulier autodelen krijgen zij toch toegang tot een wagen.”

“En natuurlijk is het fijn dat je als autobezitter een deel van je vaste kosten kan terugverdienen.”

Particulier autodelen is flexibel, gebruiksvriendelijk en eenvoudig.

“We dachten al lange tijd aan autodelen, maar niemand in mijn omgeving kon me helpen: hoe begin je eraan, waar moet je op letten als particulier, welke verzekering moet je afsluiten? Het platform Cozywheels, dat we gebruiken, maakt alles makkelijk en toegankelijk. Het beantwoordt al mijn vragen. Het agendasyteem en de duidelijke facturen zorgen ervoor dat alles soepel verloopt. Het systeem is flexibel. We kunnen zelf afspraken maken met de gebruikers, wat het veel persoonlijker maakt. Zelfs als iemand de auto nog diezelfde dag nodig heeft, kan dat. In zo'n situatie sturen we elkaar een Whatsapp. Hoewel ik ook meldingen krijg via het systeem bij een reservering, werkt Whatsapp sneller en gemakkelijker.”

“Als ze de sleutel nodig hebben, komen ze die bij ons thuis ophalen. Dat werkt goed voor ons, al zou je het ook met een sleutelkastje kunnen regelen. Eén gezin komt met de bakfiets en parkeert die in de garage. We moeten wel thuis zijn als ze de sleutel komen brengen, maar we zijn flexibel. De andere gebruiker zet zijn fiets op de stoep en legt de sleutel in de brievenbus. Het verloopt allemaal soepel dankzij het directe contact met onze gebruikers.”

Ik geloof sterk in de kracht van autodelen, maar er is nog werk aan de winkel.

Veel mensen zijn nog terughoudend, hoewel er oplossingen voor veel bezwaren bestaan.

“Hoewel autodelen steeds populairder wordt, blijft het voor velen nog een stap te ver. In mijn omgeving delen weinig mensen onze visie. Dat komt vaak door risico's, praktische bezwaren of onzekerheden over de aanpak. Voor velen is de auto nog steeds een statussymbool en een dure investering. Het voelt niet comfortabel om anderen met je auto te laten rijden. Ik heb geleerd dat het niet gaat om mensen te overtuigen, maar om onze positieve ervaringen te blijven delen.”

“Sommige mensen zijn bang dat ze hun auto zelf niet genoeg kunnen gebruiken, anderen maken zich zorgen over de risico's: wie betaalt de schade als er iets misgaat? Er zijn ook praktische bezwaren, bijvoorbeeld als je in een appartementsgebouw woont met een garage die niet toegankelijk is voor niet-bewoners. Voor veel van die zorgen bestaan er oplossingen. Dit systeem werkt alleen als je mensen vertrouwt, anders blijf je piekeren over wat er mis kan gaan.”

Paula is vastbesloten om particulier autodelen te promoten.

“Particulier autodelen heeft potentieel, maar er is nog werk aan de winkel om het breder te verspreiden. Mijn positieve ervaringen hebben mij geïnspireerd om anderen te motiveren. Als freelancer geef ik infosessies, bijvoorbeeld voor Avansa, en ik ben ook ambassadeur voor Way to go (tot voor kort Autodelen.net). Ik help groepen met hun eigen autodeelinitiatieven.”

“En natuurlijk zijn er altijd meer autodelers welkom voor onze eigen wagen. Je herkent ons aan een sticker op de auto, en op het buurtnetwerk Hoplr hebben we ons gepresenteerd als een van de autodelers van Wilsele. Wie meer informatie wil, kan altijd bij ons terecht.”

Cultuur brengt mensen samen

Kris (53) houdt van mensen en theater. Ze werkt als coach met volwassenen met autisme, begeleidt mensen met een beperking en geeft ook theaterworkshops. De passie voor theater ontdekte ze bij WISPER, waar ze al tien jaar verschillende cursussen volgt. “Voor mij is theater niet alleen ontspanning, maar een manier om te groeien, anderen te ontmoeten en samen iets moois te creëren.”

WISPER organiseert artistieke cursussen dans, theater, muziek, fotografie, beeldende kunsten en literatuur voor volwassenen vanaf 18 jaar. Iedereen is welkom. Het aanbod is toegankelijk en gevarieerd voor absolute beginners en gevorderde amateurkunstenaars. Kris herinnert zich nog haar eerste stapjes in de theatercursussen: “Ik had geen zelfvertrouwen maar voelde me meteen op mijn gemak. Docenten creëren een veilige ruimte waar verbinding en creativiteit centraal staan, en waar deelnemers gehoord en gezien worden.”

Ook doorwinterde theaterliefhebbers vinden voldoende uitdaging en kunnen zichzelf blijven verbeteren. “Het draait niet over je prestaties of hoe goed je acteert, maar of je graag wil experimenteren en leren”, legt ze uit.

Leren door te doen

WISPER gebruikt een eigen kunsteducatieve werkmethode, die draait om doen. “WISPER staat voor mij voor ‘de makende speler, de spelende maker’. We ervaren al doende wat wel en wat niet werkt”, legt Kris uit. “Theorie komt aan bod, maar het accent ligt op voelen, proberen en doen. Ik hou van die speelse aanpak.

*De focus ligt op
het **proces**, niet
op het eindproduct.*

We leren onze creatieve energie ontdekken en ontwikkelen. We zitten allemaal veel te veel in ons hoofd. Als je een opdracht krijgt, ga je automatisch nadenken en praten, maar een docent van WISPER zal zeggen: *'Probeer het!'* Volgens Kris zijn WISPERlingen mensen die experimenteren en op hun bek durven gaan. Fouten maken hoort erbij. "Bij amateurtoneel zou ik alles vanuit mijn hoofd benaderen of louter instructies opvolgen, maar dat werkt voor mij niet", vertelt ze.

Groeien in vertrouwen

Voor Kis betekent theater meer dan een avondje ontspanning. Het heeft ook een impact op haar persoonlijke ontwikkeling. Ze ontdekt emoties, groeit in creativiteit en zelfvertrouwen: "Theater is een ongelooflijk

mooie manier om mezelf tegen te komen. Om verbinding te maken met wat er in mij leeft, maar ook met wat er in de maatschappij leeft. Je wordt geraakt door wat je doet en maakt, en dat is onlosmakelijk verbonden met de maatschappij. In de weekendopleidingen bijvoorbeeld ben ik mezelf tegengekomen. Door de feedback die je krijgt – altijd op een liefdevolle en veilige manier – zet je stappen als persoon. Ik heb bijvoorbeeld geleerd hoe ik met emoties omga, hoe en wanneer ik die toon, en hoe ik dat doe als acteur. Dat heeft me bewuster en authentieker gemaakt."

"Van nature zorg ik vooral voor anderen en neem ik te weinig mijn eigen plaats in. Ik ben assertiever geworden. En al die creatieve energie zet ik in andere contexten in, wat mij, mijn relatie en mijn werk ten goede komt. Het heeft een sneeuwbal effect", vertelt ze.

Cultuur brengt mensen samen

Theater is meer dan een kunstvorm, het brengt ook mensen samen, creëert begrip en verzacht tegenstellingen. Dankzij de cursussen ontmoet Kris mensen met andere overtuigingen en ideeën. Een grote meerwaarde. "Hun normen en waarden doen me nadenken", vertelt ze. Ook de informele momenten na de cursussen spelen een belangrijke rol. "Voor mij is het cafémoment na de cursus misschien wel even belangrijk. Ik ben een *plakker*", lacht ze. "Ik heb dan boeiende gesprekken met mensen waarmee ik anders niet aan tafel zou zitten."

Zo is WISPER een plek waar vriendschappen ontstaan. "Ik heb mijn hartsvriendin leren kennen tijdens een zomercursus. Met sommige deelnemers spreek ik ook buiten WISPER af, en ik zit in heel veel WhatsApp-groepjes", lacht Kris. "We lachen veel en maken ontzettend veel plezier. Het samenwerken en creëren zorgt voor een gevoel van samenhang en verbinding. Dat maakt mensen blij, en blij mensen stralen dat uit naar anderen. Dat komt de maatschappij alleen maar ten goede."

De impact van WISPER reikt verder dan de deelnemers zelf. WISPER ziet kunsteducatie als een opdracht naar mensen én naar de samenleving. Ze zijn ervan overtuigd dat cultuur op verschillende manieren zin geeft aan een mensenleven en het fundament van een samenleving vormt. Kris gelooft dat de organisatie een belangrijke maatschappelijke rol speelt: "Als mensen zich creatief kunnen ontwikkelen, verspreidt die positieve energie zich. Gelukkige deelnemers maken een gelukkige maatschappij."

*Als mensen
zich gehoord
en gezien
voelen,
verspreidt die
**positieve
energie** zich.*

Dromen verwezenlijken

De methodieken van WISPER hebben Kris ook geholpen om een droom van haar te verwezenlijken: theater toepassen in haar werk met mensen met een beperking. Samen met haar collega's zet ze theater in als een hulpmiddel om psychosociale thema's op een speelse manier te behandelen. "Bij gebrek aan een opleiding in België, volgde ik een dure opleiding in Nederland. Maar in alle eerlijkheid: in de praktijk heb ik veel meer aan wat ik bij WISPER heb geleerd dan aan die dure cursus. Daardoor voel ik me heel comfortabel in het geven van theaterworkshops. Dat gaf me het zelfvertrouwen om het te doen, ook al ben ik geen officiële theaterdocent. Zonder WISPER had ik dat nooit gedurfd. Eigenlijk heb ik onderschat wat ik gaandeweg bewust en onbewust heb geleerd bij WISPER", besluit Kris.

*Ik ben **trots** op wat wij als gewone burgers voor elkaar krijgen*

Ghizlane Said omschrijft zichzelf als een vrijgevochten mama die dol is op haar vijf kinderen en hen de beste kansen wil geven. “Hoewel ze hier geboren en getogen zijn, merk ik dat ze vaak worden gezien als kinderen met een migratieachtergrond en niet als ‘echte’ Belgen.” Haar passie en overtuiging om mensen een stem te geven, komen sterk naar voor bij het Brusselse Samen voor Morgen vzw.

“Samen voor Morgen ontstond in Anderlecht als een tegengeluid. Ouderbetrokkenheid was een actueel thema op school. In het oudercomité en de schoolraad ontdekte ik dat de ouders en de school ouderbetrokkenheid anders invulden. Er was het idee dat ouders niet geïnteresseerd waren en zelden deelnamen aan activiteiten. Tegelijkertijd hoorde ik van ouders dat zij zich niet gezien voelden. Ze hadden vragen en zorgen, maar voelden zich niet gehoord. Het ging om ouders met een migratieachtergrond die weinig of geen Frans of Nederlands spraken, maar hun kinderen met de beste intenties naar school stuurden en hen ondersteunden. De school verwachtte een actieve bijdrage, terwijl veel ouders met een migratieachtergrond liever

hielpen door te koken of mee te doen aan een schoolfeest. En soms is dat genoeg, óók dat is ouderbetrokkenheid.”

Nood aan ontmoeting

“Veel van die gezinnen wonen klein, waarbij hun sociaal leven vaak eindigt aan de voordeur. Vrienden komen zelden langs en kinderen gaan niet naar speelmiddagen. Het dagelijkse leven speelt zich echter vooral buitenshuis af. Daarom bleven verschillende moeders vaak aan de schoolpoort staan om met elkaar te praten over onderwijs, opvoeding en huiswerk.”

*Ik zag de
kloof tussen
de ouders
en de school,
en wist: hier
kunnen we
**bruggen
bouwen.***

“Ik was de enige Nederlandstalige moeder in die groep. Op een dag kwam de directeur naar me toe met de vraag om tegen de moeders te zeggen dat ze niet mochten blijven hangen, omdat dat een slecht imago aan de buurt gaf. Dat vond ik vreemd, zeker omdat de school het belang van ouderbetrokkenheid zo benadrukte. Ik gaf het door aan de moeders, maar zij – en ook ik – begrepen niet hoe ze voor overlast zorgden.”

“Er was duidelijk behoefte aan ontmoeting. Ik zag de kloof tussen de ouders en de school, en wist: hier kunnen we bruggen bouwen. Daarom stelde ik aan de directeur voor om 's ochtends een koffiemoment te organiseren in de lege schoolrefter. Zo konden we als ouders samenkomen en tonen dat we betrokken waren. Helaas bleek dat niet mogelijk, maar het idee van samenkomen bleef sluimeren. Samen met enkele moeders vroeg ik aan een schepen om een ruimte waar we net dat konden doen. Zo zijn we in gemeenschapscentrum De Rinck beland en is het mamacafé ontstaan, geïnspireerd door de zogenaamde 'hangmama's'. Want zo noem ik de mama's die na schooltijd bij de schoolpoort blijven praten.”

Drie deelwerkingen

“Samen voor Morgen bestaat uit drie deelwerkingen: het mamacafé, Knoekx en kookateliers. Het mamacafé biedt een ontmoetingsplek voor moeders en anderen die elkaar willen ondersteunen, ervaringen delen en in verbinding staan met hun buurt.”

“Van daaruit ontstond de nood om te werken rond huiswerkondersteuning en oefenkansen voor het Nederlands. De Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) zet in op het leren van Nederlands via spel, maar ouders zien dat vaak anders. Ze denken dat een kind tijdens zo'n activiteit met vrije tijd bezig is in plaats van te leren. Daarom ontstond Knoekx, een boekenclub na schooltijd. Kinderen lezen samen een verhaal, gekoppeld aan een activiteit. Zo lazen we *Sjakie en de Chocoladefabriek* en bezochten we het chocolademuseum.

Dat heeft een enorme impact, vooral op kinderen die minder taalvaardig zijn en lezen enkel met school associëren. Voor hen is lezen vaak een verplichting, geen plezier. Wij willen dat veranderen. Daarom richten we ons niet alleen op leesbevordering, maar ook op het creëren van leesplezier.”

We richten ons niet alleen op leesbevordering, maar ook op het creëren van leesplezier.

“De derde deelwerking focust op vaderbetrokkenheid. In veel allochtone gezinnen ligt de opvoeding grotendeels bij de moeders. Zo bedachten we papa-voetbal. Het begon veelbelovend: we organiseerden wekelijkse sessies in de sportzaal van de school. Helaas trok de school zich terug omdat er geen conciërge was om de zaal te openen. We hebben nog gezocht naar een andere sportzaal, maar in Brussel is ruimte schaars, waardoor het project stopte.”

“We gingen op zoek naar een alternatief. Op een dag was mijn man in gesprek met een groep vaders, en ontstond het idee van een mobiele brood- of pizzaoven. We bekeken de kosten en mogelijke financiering. Die vond ik bij de VGC. Dankzij hun financiële steun konden we aan de slag. De mannen gingen op onderzoek uit, wat resulteerde in een prachtig participatietraject – zonder grootse plannen, maar met veel enthousiasme. Toen de oven klaar was, experimenteerden ze met tajines, brood en pizza’s. Tegelijk hoopten we dat andere organisaties ons zouden opmerken en met ons zouden willen samenwerken. Eigenlijk was de oven ook een statement: *‘Kijk, hier zijn wij. We doen mee, we hebben een stem’*. De VGC vroeg ons op een gegeven moment om pizza’s te bakken op hun evenement. Dat zette alles in beweging. Met het geld dat we daarmee verdienden, konden we verder investeren in activiteiten die voor ons belangrijk waren.”

Huiselijk en informeel

“Toen stelde ik aan de anderen voor om een vzw op te richten. Iedereen schrok: *‘Een vzw? We weten niet eens wat dat is’*. En dat is nog steeds een uitdaging. Het is moeilijk om een burgerinitiatief te formaliseren. Probeer maar eens de vzw-structuur of de wetgeving in het Arabisch uit te leggen. Het is niet alleen een taalbarrière; het vraagt ook veel inspanning om hen te betrekken.”

“Ik wil niet arrogant overkomen, maar ik ben ontzettend trots op wat wij als gewone burgers samen hebben bereikt. Samen voor Morgen is heel huiselijk en informeel; we hebben geen formele structuren. We zijn wel bezig ons te professionaliseren, maar we willen de gezellige sfeer die we nu hebben niet verliezen. Want daar draait het om: dat mensen zich comfortabel en veilig voelen.”

Dezelfde kansen gunnen

“Ik voel me gezegend: ik heb goed gestudeerd in Nederland, ik had een fijne bijbaan en heb veel kansen gekregen in mijn leven. Ik weet hoe het is om deel uit te maken van een groter geheel, zonder jezelf constant te moeten bewijzen. Dat gun ik ook de jongeren hier. Ze horen er net zo goed bij. Ze zijn ook Belg.”

“We spreken vaak in wij-zij-termen. Als je mensen vraagt wie ze zijn, antwoorden velen met: *‘Ik ben Marokkaans’* of *‘Ik ben Turks’*, omdat ze gewend zijn in een hokje geplaatst te worden. Vanuit dat referentiekader gaan ze ook handelen. Dat is jammer, want eigenlijk zouden we als samenleving moeten zeggen: *‘Nee, jullie zijn ook Belg. Jullie dragen net zoveel zorg en verantwoordelijkheid voor deze samenleving’*. In plaats van voortdurend te wijzen op dingen als hun Nederlands dat niet perfect is.”

“Een paar jaar geleden had ik contact met Karrewiet over een van onze initiatieven. De redacteur vroeg of onze jongeren ‘deftig’ Nederlands spraken. Ik was zo boos, waarop de eindredacteur zich verontschuldigde

en uitlegde dat ze juist diversiteit wilden bevorderen. Ik zei: *'Als Molenbeek slecht in het nieuws komt, zijn jullie er snel bij'*. Dat heeft een enorme impact op de beeldvorming van die jongeren. Zij voelen dat ook en vragen zich af waarom ze altijd met de negatieve zaken in beeld komen. 'Het lijkt wel alsof we hier niets positiefs doen', klinkt het. Die jongeren voelen zich vervreemd van de samenleving, omdat ze niet erkend worden."

"Onlangs hebben we dialoogtafels georganiseerd met politici zoals Benjamin Dalle, Sven Gatz en Pascal Smet. Dat deden we op ons eigen terrein, we gingen niet naar de kabinetten. Laat die politici maar naar de gewone man komen. Zo maak je een stukje wereld, dat voor hen ver weg lijkt, ineens heel realistisch. Over een minister denken ze vaak: *die zit in een torentje beleid te maken, die komt echt niet naar ons toe*. Maar als het dan toch gebeurt, zie je de verbazing. Of wanneer we hen aanmoedigen: *'Neem de microfoon en vertel ons waar jij mee zit op het gebied van onderwijs, cultuur of jeugd'*.

"Doordat wij dit soort dingen organiseren, zien jongeren welke potentieel zij hebben. Ze ontdekken dat er zoveel mogelijk is. Ze leren om buiten de lijntjes te kleuren, vergroten hun blik op de wereld, en dat zorgt voor een sneeuwbal effect. We hebben dit jaar enkele jongeren kunnen toeleiden naar een animatorencursus, waardoor ze een officieel certificaat van de stad Brussel krijgen. Dan voelen die jongeren dat ze een stap verder zijn gekomen. Ze leren andere organisaties kennen. Dankzij Samen voor Morgen groeit hun sociaal netwerk."

"Samen Voor Morgen startte als praatgroep voor Marokkaanse vrouwen, uit de nood aan ontmoeting, maar evolueerde tot een vereniging met een aanbod aan activiteiten voor jong en oud in Anderlecht en Molenbeek. We komen van ver, en het is geen evident proces. We zijn constant aan het puzzelen. Dat vraagt energie en kost tijd, maar we hebben geen andere keuze. Door dat te doen, tonen we aan anderen: het heeft wel degelijk zin."

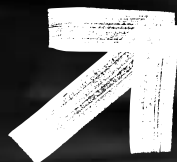

Spoor

2

Middenveld- organisaties zijn **specialisten**

De Liga voor Mensenrechten speelt al sinds 1979 een belangrijke rol in de verdediging van mensenrechten in België. Ze streeft naar een inclusieve maatschappij waarin vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid centraal staan. Door informatie te bieden, mensen samen te brengen, het beleid te beïnvloeden en – als het nodig is – te procederen. De Liga volgt thema's zoals vrijheid en veiligheid, detentie, privacy en discriminatie nauwgezet op. Advocaat Dries Pattyn, vrijwilliger in de Ligaraad, schetst hoe de Liga impact maakt in de samenleving.

*De Liga voor
Mensenrechten
streeft naar
een inclusieve
maatschappij
waarin vrijheid,
gelijkheid en
rechtvaardigheid
centraal staan.*

De Ligaraad is een interne commissie die bestaat uit experts waaronder juristen, gevangenismedewerkers en sociaal werkers. Ze biedt strategisch advies en bepaalt de koers van de organisatie. De leden analyseren de actualiteit, toetsen nieuwe wetgeving aan de mensenrechten en formuleren standpunten. Dat doen ze op basis van wetgeving, inzichten uit het werkveld en signalen van burgers.

Mensenrechten beschermen

Mensenrechten zijn een fundamentele pijler van een rechtvaardige samenleving, maar ze staan vaak onder druk, vooral voor personen in een kwetsbare positie. "Mensenrechten zijn er niet voor de meerderheid, ze beschermen vooral minderheden en kwetsbare groepen", benadrukt Pattyn. Ze reiken verder dan alleen het juridische kader. Mensenrechten hebben directe invloed op het dagelijkse leven van burgers. "Vrijwilligers in de Liga staan met hun voeten in het veld. Zij zien hoe wetten in de praktijk worden toegepast en waar het fout loopt", legt Pattyn uit.

Informeren, sensibiliseren en stimuleren van burgerschap

De Liga wil burgers informeren en bewust maken van het belang van mensenrechten. Dat doet ze via open brieven, lezingen, workshops, campagnes en sociale media. Ze adviseert beleidsmakers en onderneemt – als het nodig is – juridische stappen bij het Grondwettelijk Hof of de Raad van State. Volgens Pattyn is informeren een absolute prioriteit van de Liga: “Een goed geïnformeerd publiek is essentieel om polarisatie te verminderen en een balans te vinden tussen vrijheid en veiligheid.”

Hij wijst op de groeiende uitdaging om mensenrechten te verdedigen in een samenleving die steeds meer polariseert. “Onder de noemer ‘veiligheid’ worden vrijheden te vaak ingeperkt. Minderheden zijn daarbij vaak het slachtoffer van discriminatie en ontmenselijking.”

Pattyn benadrukt het belang van goed en voldragen burgerschap. “Dat is voor mij de essentie van sociaal-cultureel werk. Zo

dragen we bij aan beter geïnformeerde burgers en dus aan een voldragen democratie. Zo kunnen burgers met kennis van zaken deelnemen aan het maatschappelijk debat.”

Ook het beleid kan rekenen op de expertise van de Liga. “Het parlement vraagt regelmatig onze input over wetsvoorstellen. Onze adviezen zijn van hoge kwaliteit en wijzen op verschillende uitdagingen”, legt Pattyn uit.

Beleid beïnvloeden

Het middenveld vormt een belangrijke schakel tussen burgers, overheid en markt. “Mensen vergeten vaak hoe gespecialiseerd middenveldorganisaties zijn. Ze spelen een cruciale rol in het publieke debat. Ze vertalen complexe maatschappelijke thema's naar begrijpelijke en bruikbare informatie voor burgers, terwijl ze hun autonomie als actor behouden. De Liga doet dat rond vrijheden en

*De Liga wil burgers
informer en
bewust maken van
het belang van
mensenrechten.*

rechten, de vakbonden rond sociale rechten, armoedeorganisaties rond armoede(bestrijding)...”, legt Pattyn uit.

Volgens Pattyn is het maatschappelijk van groot belang dat organisaties buiten de politiek zich ook met politiek bezighouden. “Politiek en beleid zijn te belangrijk om alleen aan politici over te laten. Het middenveld moet vermijden om zich inhoudelijk te laten aansturen. Ze hebben voldoende vrijheid nodig om zelf te bepalen wat zij problematisch vinden. Bovendien moeten ze hun rol als onafhankelijk tegenwicht voor de overheid ten volle

*Het laagdrempelig
beïnvloeden
van beleid is
belangrijk voor
onze democratie.*

blijven spelen. Zo kunnen ze bij een wet over het bijhouden van bepaalde data wijzen op het belang van privacy en pleiten voor een evenwicht. Het laagdrempelig beïnvloeden van beleid is belangrijk voor onze democratie.”

Waakhond voor nieuwe ontwikkelingen

De laatste jaren neemt het werk van de Liga toe. Daar is de steeds complexere wetgeving niet vreemd aan. “In België zijn er verschillende overheden met steeds meer bevoegdheden. De gelaagdheid van verschillende spelers gaat gepaard met een toename van potentiële schendingen van mensenrechten”, aldus Pattyn. “En ook onder het mom van veiligheid worden vrijheden steeds verder ingeperkt. Denk aan hoe de overheid rechterlijke uitspraken negeert bij de opvang van migranten.”

Ook op het vlak van privacy moet de Liga alert zijn. Pattyn waarschuwt: “Nieuwe wetten en technologische evoluties rond dataverzameling brengen risico's met zich mee. In de VS kopen bedrijven locatiedata om bezoeken aan abortuscentra te achterhalen. Zulke praktijken zien we hier nog niet, maar het is onze taak om dergelijke ontwikkelingen nauwgezet te volgen en burgers te beschermen.”

*FMDO heeft me
geholpen om
vrienden te maken
en te integreren*

MOHAMED ABDIKARIN JAMMA

De 21-jarige Mohamed Abdikarin Jamma woont sinds 2021 in België. Hij komt uit een klein stadje in het zuiden van Somalië. Samen met zijn moeder, vier zussen en broer woont hij in Brussel. Momenteel studeert hij verpleegkunde. Hij deed al heel wat vrijwilligerswerk zoals thuishulp, voorlezen aan kinderen, wandelen met ouderen in de buurt ... Maar bovenal is Mohamed een enthousiaste deelnemer en buddy bij FMDO.

**FMDO heeft
Mohamed geholpen
om in België vrienden
te maken en een
sociaal netwerk op
te bouwen.**

“Toen ik net in België woonde, was dat zwaar en moeilijk. Ik was pas 18 jaar, ik had geen vrienden en moest de taal leren. Ik volgde een inburgeringscursus bij Bon (Brussels onthaalbureau voor nieuwkomers). Dankzij mijn trajectbegeleidster Tinne leerde ik twee jaar geleden FMDO kennen. Ik had haar verteld dat ik vrienden nodig had en graag bezig ben. Ik ga graag op pad. Ik kan moeilijk ‘nee’ zeggen en wil van alles beleven. Als ik thuis zit, verveel ik me. Zij raadde mij aan om naar CoNnect, het buddyproject van FMDO te gaan. Daar voelde ik meteen dat iedereen dezelfde energie had. Mensen zijn, net als ik, bezig met inburgeren en begrijpen wat ik doormaak op een manier die iemand die hier geboren is niet kan. Ze ervaren dezelfde moeilijkheden en willen je helpen. Ik leerde er mensen kennen, bezig zijn, plekken bezoeken ...”

“Tijdens mijn eerste FMDO-activiteit gingen we op uitstap naar Gent. Daar ontmoette ik meteen mijn beste vriend! We bezochten de stad, gingen varen met de bootjes en nadien iets eten. Toen we aan het wachten waren op ons eten grapte ik: *‘Zal ik jullie een beetje entertainen? Er staat een microfoon, ik kan rappen’*. De mensen rondom mij moedigden me aan, ik nam de microfoon en gaf een optreden. De hele zaal, bijna 200 mensen, was mee met mij aan het *viben*. Dat was zo’n bijzonder moment. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik voor zo’n groot publiek zong. Achteraf kwamen mensen naar me toe en gaven ze mij complimenten. Dat moment zal ik nooit vergeten.”

“Ik heb in de zomervakantie bij Bon gewerkt als jobstudent. Daar verwelkomde ik nieuwkomers en deelde ik mijn eigen ervaringen. Ik gaf info over integratiecursussen, over hoe je Nederlands kan leren, over vrijwilligerswerk doen in Brussel om de taal te leren ... En als er een event was, dan ging ik daar naartoe met de collega’s om een infostand op te bouwen en info te delen. Mijn trajectbegeleidster Tinne is trots op wat ik in korte tijd bereikt heb.”

**Dankzij FMDO
kreeg Mohamed
zelfvertrouwen en
deed hij nieuwe
ervaringen op.**

Ondertussen is
Mohamed zelf buddy
bij FMDO geworden.

*Mensen die
niet in België
zijn geboren,
begrijpen vaak niet
meteen hoe het
systeem hier werkt.*

“Organisaties zoals FMDO zijn onmisbaar voor nieuwkomers om mensen te leren kennen. Ze creëren een gevoel van thuiskomen en samenhang, iets wat enorm belangrijk is voor integratie. Nieuwkomers hebben een plek nodig waar ze zich welkom voelen. Mensen die niet in België zijn geboren, begrijpen vaak niet meteen hoe alles werkt, want het is een heel ingewikkeld land met veel regels. Tijdens FMDO-activiteiten praten we vaak over onze ervaringen met integratie, vooral rond het leren van de taal. We geven elkaar tips, we delen wat ons heeft geholpen of waar we les kregen. Dankzij FMDO heb ik veel over België geleerd. Over de cultuur, geschiedenis, de muziek ... Ik leerde er ook veel Vlamingen kennen die me van alles hebben geleerd. Als de overheid wil dat mensen integreren, moeten ze zulke initiatieven steunen.”

“Ze brengen verschillende culturen samen en dragen bij aan de diversiteit van België. Ben je ooit naar een evenement van FMDO gegaan? Dat moet je echt eens doen! Je ziet er de wereld: Arabieren, Europeanen, Afrikanen, Aziaten ... Iedereen geeft energie aan elkaar. Mensen zitten naast elkaar en praten met elkaar. Dat is iets wat je niet overal in België ziet. Vaak zitten mensen in hun eigen dorp of gemeenschap.”

“Toen ik bij het CoNnect-project van FMDO terecht kwam, werd ik als deelnemer gekoppeld aan een Vlaamse student van de Odisee co-hogeschool. We spraken minstens twee keer per maand af en deden samen leuke dingen zoals koffiedrinken en op uitstap gaan. We zijn vrienden geworden en hebben een sterke band opgebouwd.”

“Toen mijn contract als deelnemer van het buddyproject afliep, stelde Franck van CoNnect voor om zelf buddy te worden. Ik was verbaasd dat ik dat kon doen. Nu ben ik gematcht aan een Oekraïense jongen. We doen dezelfde dingen als ik destijds met mijn buddy deed: we gaan samen naar FMDO-activiteiten, we gaan op restaurant, we praten over het leven en over inburgeren. Hij leert nu Nederlands. Ik help hem door verhalen te vertellen. Ik heb hem aangeraden om naar Vlaamse series te kijken en naar Nederlandse muziek te luisteren. Dat heeft mij geholpen. Mensen onderschatten de kracht van muziek. Het is een soort leraar. Ik heb meer geleerd van Vlaamse liedjes dan op school. Je leert, zonder dat je het doorhebt, als je naar muziek luistert in de trein. Het is fijn dat ik iets kan teruggeven wat ik zelf ook heb gekregen.”

FMDO heeft
Mohamed's leven in
België verrijkt bij zijn
integratie.

FMDO vzw (Federatie Mondiale en Democratische Organisaties) verbindt en versterkt mensen in deze diverse samenleving en doet dat met sociaal-culturele verenigingen van mensen met een migratieachtergrond en gedreven vrijwilligers die het hart van FMDO vormen. FMDO overkoepelt als landelijke sociaal-culturele federatie meer dan 200 aangesloten mondiale verenigingen die verspreid zijn in Antwerpen, Brussel en West-Vlaanderen.

Nieuwkomers
hebben een
plek nodig
waar ze zich
welkom
voelen.

Sociaal- cultureel werk is meer dan wat rommelen in iemands vrije tijd

Al veertien jaar werkt Katrien Loots als sociaal-cultureel werker bij Avansa Kempen. Met zichtbaar enthousiasme vertelt ze over de waarde en de impact van sociaal-cultureel werk op individuen, groepen en de samenleving. Haar ogen twinkelen, een brede glimlach verschijnt en de zinnen vloeien moeiteloos uit haar mond. “Een verandering op individueel niveau is mooi, maar voor ons is dat niet genoeg. Wij moeten een stap verder gaan: naar groepen die in beweging komen, naar échte maatschappelijke verandering.”

Passie voor verandering

"Ik ben dankzij een tip van een ex-collega bij Avansa Kempen terechtgekomen", vertelt Katrien. "Ik heb haar al vaak bedankt, want dit is echt mijn droomjob. Ik ben gefascineerd door wat er in onze samenleving gebeurt en hoe mensen verandering vormgeven. Ik wil de wereld en de mensen rondom mij begrijpen. Als ik een uitdaging zie, denk ik meteen: dat kan beter of anders. Ik wil impact maken door anderen te stimuleren om zelf in actie te komen. Dat zit in mijn natuur, en daarom past dit werk perfect bij me."

Voor Katrien draait sociaal-cultureel werk om mensen in beweging brengen. "Dat is dé kern van wat we doen, daarmee leveren we een betekenisvolle bijdrage aan de maatschappij", legt ze uit. "Hiervoor werkte ik met kwetsbare jongeren – ook met maatschappelijke uitdagingen, waar dat verlangen om een schakeltje in een groter verhaal te zijn, ook al aanwezig was. Bij Avansa Kempen krijgen we de ruimte om op de 'sociaal-cultureel werk-manier' mensen aan te zetten om verandering in de samenleving te creëren. We werken co-creatief, vanuit wat bij hen leeft. Ik ontmoet elke dag mensen met andere visies en inzichten, en leer dus zelf ook voortdurend bij. Dat maakt deze job zo boeiend en waardevol."

Expert in verbinding

Een tweede aspect van sociaal-cultureel werk is verbinding tussen mensen creëren. "Bij projecten probeer ik een zo divers mogelijk publiek samen te brengen", zegt Katrien. "Er moet wel een gemeenschappelijke noemer zijn zoals iemands woonplaats of levensfase (bvb. 'je bent grootouder'). Het mooie is dat wij als sociaal-cultureel werkers experts zijn in verbinden. We faciliteren processen waardoor mensen met verschillende achtergronden samen een groep worden. In het begin zijn er soms vooroordelen of heerst er enige terughoudendheid, maar na een paar bijeenkomsten ontstaat er begrip, leren mensen van elkaar en zie je echte verandering gebeuren."

Ook bij gevoelige, vaak al gepolariseerde thema's zoals immigratie of religie kan dat verbindende aspect snel gebeuren. Katrien vertelt over een project in Geel waar grootouders over diversiteit spraken. "Ik had gepland om pas na sessie 7 over gevoelige onderwerpen zoals hoofddoeken te beginnen. Maar in de tweede sessie kwamen de vragen al: '*Waarom draag je een hoofddoek?*' of '*Is dat een boerka?*' Eerst dacht ik dat we voorzichtig moesten zijn, maar mensen geven elkaar de ruimte als ze zich comfortabel voelen. Het is prachtig om dat te faciliteren."

Maatschappelijke impact

Sociaal-cultureel werk stopt niet bij individuele verandering. "Onze ambitie is maatschappelijke verandering", benadrukt Katrien. "Het is geweldig als iemand op persoonlijk vlak groeit, maar dat is niet genoeg. We moeten verder: naar groepen die samen iets in beweging zetten. Neem bijvoorbeeld een sociale woonwijk waar bewoners leren constructief in gesprek te gaan met de woonmaatschappij. Dat is enorme winst."

Sociaal-culturele organisaties zoals Avansa spelen daarin een cruciale rol. "Mensen hebben soms net dat kleine duwtje nodig om actie te ondernemen. Wij helpen hen ontdekken wat al in hen zit, kunnen dat versterken en brengen dat naar buiten."

Als sociaal-cultureel werker hoef je de verandering niet zelf te brengen; je ondersteunt net anderen om dat te doen, vooral in groep. Als mensen met dezelfde goesting aan eenzelfde doel werken, ontstaat er iets krachtigs. Dan krijg je de macht van het getal. Wanneer je een goed draaiende groep hebt, krijg je zoveel energie terug. Je brengt de juiste mensen samen en laat de chemie borrelen."

Ik als SCW'er

"In mijn 'SCW-gereedschapskoffer' zitten een paar essentiële dingen: enthousiasme en het vermogen om anderen te motiveren. Zonder

*Ik ontmoet elke
dag mensen met
**andere visies
en inzichten,**
en leer dus zelf
ook voortdurend
bij. Dat maakt
deze job zo
boeiend en
waardevol.*

de goesting om actie te ondernemen, gebeurt er niets. Mijn enthousiasme werkt vaak aanstekelijk. Mensen lachen ook vaak met me, en dat helpt hen mee te nemen in het proces.

Luisteren is minstens zo belangrijk. Mensen de ruimte geven om zichzelf te zijn en hen een platform bieden om hun ideeën vorm te geven. Vaak is een klein zetje genoeg. Ik herinner me een project waarin we deelnemers aanmoedigden om iets te doen met de open ruimte in hun wijk. Een deelnemer zei na afloop: *'We klagen al jaren aan de toog, maar nu doen we eindelijk iets. Hoe komt het dat het nu wél lukt?'* Dat is precies wat sociaal-cultureel werk doet: er zijn altijd prikkels, maar soms moet iemand een duwtje geven, zodat prikkels groeien en tot actie leiden.

Tegelijk is ons werk nooit af. Er zijn zoveel maatschappelijke uitdagingen zoals armoede, polarisatie, inburgeren en samenleven. Er is nog zoveel nood aan beweging, verbinding en dialoog. Zonder ontmoeting en verbinding, komen we er niet. Wel door inclusief te werken, van onderuit te beginnen en zoveel mogelijk samen te doen. Dat maakt ons soms kwetsbaar: we willen altijd meer en beter. Grootser, meer impact. We zijn niet snel tevreden, en dat kan zwaar wegen. Maar die gedrevenheid is ook wat ons voortdrijft."

Avansa, dat zijn 12 pluralistische sociaal-culturele organisaties actief in evenveel regio's in Vlaanderen en Brussel. Ze houden de vinger aan de pols van de samenleving. Wat leeft bij de inwoners en organisaties in hun regio's, dat is wat telt voor hen. Rond die maatschappelijke thema's en ontwikkelingen ondernemen ze actie.

Projecten die bijblijven

Katrien herinnert zich talloze projecten die impact maakten, groot en klein. “Het *Transitielaboratorium Kempen* bijvoorbeeld. Daar hebben we honderden burgers en burgerinitiatieven rond ecologische transitie samengebracht. De verbondenheid en het wederzijdse begrip die daar ontstonden, waren bijzonder. Ik hoor mensen nog altijd zeggen hoeveel deugd het deed om elkaar te vinden en te begrijpen. Dat was voor ons een van de belangrijkste uitkomsten in dat lerend netwerk. Zo’n wauw-project zal ik niet vaak herhalen.

Ook ons project *Samen inburgeren* heeft veel impact gemaakt. Dat was een buddyproject in Geel, Turnhout en Herentals waarbij nieuwkomers samen optrokken met mensen die al langer in de gemeente woonden.

We hebben eens een project gedaan over racisme. We werkten toen aan een veilige plek waar mensen eindelijk hun verhaal durfden delen. Eerst in een kleine en veilige omgeving, daarna met buitenstaanders en de rest van de wereld. Als je weet dat je daaraan hebt bijgedragen, is dat onbetaalbaar.”

Samen naar een betere toekomst

“Het belangrijkste is dat we mensen samenbrengen om samen iets positiefs te doen voor de maatschappij. Uiteindelijk willen de meeste mensen hetzelfde: een betere buurt en een fijne samenleving.

Niet wie je burens zijn, maar hoe je samen werkt aan een fijne en duurzame buurt, maakt het verschil. Dialoog is daarbij essentieel, ook met mensen die anders denken. Alleen samen kunnen we écht iets veranderen. Vroeger vond ik het soms moeilijk om met mensen om te gaan

die heel anders dachten dan ik. Nu zie ik het als een boeiende uitdaging. Door in gesprek te gaan, kunnen we elkaars perspectief leren begrijpen en ontdekken dat we vaak dezelfde doelen nastreven. Ik geloof echt dat dialoog begrip kan creëren. Het gaat eigenlijk over ‘puur menselijk contact’; in gesprek gaan ook, maar ook het samen zijn, elkaar leren kennen, elkaars

lichaamstaal zien ... En dat kan ook zonder ‘diepgaande gesprekken’. We zullen altijd verschillend blijven en ons niet volledig in elkaar herkennen, maar door ons open te stellen, ontstaat er ruimte voor verbinding.

Sociaal-cultureel werk gaat veel verder dan een beetje rommelen in iemands vrije tijd. Het draait om maatschappelijke verandering. En ja, we doen dat in hun vrije tijd, maar we betrekken ook professionele spelers en werken co-creatief. We organiseren geen barbecue om de barbecue, maar om de buurt te versterken en mensen in staat te stellen op te komen voor hun eigen belangen. We werken niet tegen, maar samen met degenen waarmee ze soms moeite hebben. Samen kunnen we stappen zetten naar een betere toekomst. En dat is waar sociaal-cultureel werk om draait.”

*Het belangrijkste
is dat we mensen
samenbrengen
om samen
iets positiefs
te doen voor de
maatschappij.*

RITA DEN HAESE

Dankzij **Samana** *weet ik dat er niet alleen voor sta*

“Een chronische aandoening is niet alleen een fysieke belasting, het heeft ook een enorme mentale impact. Je leeft voortdurend met de rem op. Je zou zoveel meer willen en kunnen, maar je lichaam zegt ‘stop’. Ook je omgeving begrijpt dat niet altijd, zonder hen iets te verwijten. Na verloop van tijd zeg je niets meer over wat je voelt, gewoon om hen te sparen. Daarom is het zo waardevol om samen te komen met lotgenoten en activiteiten te doen”, vertelt Rita Den Haese. Sport is altijd een rode draad geweest in haar leven, maar nekartrose zorgde voor veel pijn en beperkte bewegingsvrijheid. Gelukkig vond Rita steun bij Samana Aquajoggen.

Aquajoggen helpt
Rita om actief te
blijven ondanks haar
fysieke beperkingen.

“Door nekartrose kreeg ik veel pijn en werd het steeds moeilijker om te bewegen. Sporten werd ook lastiger, en uiteindelijk moest ik stoppen. Toen ik op de dienst fysische geneeskunde in het ziekenhuis behandeld werd, zag ik een folder over Samana Aquajoggen. Ik dacht meteen: dat wil ik proberen! Dat is nu drie jaar geleden. Sindsdien ben ik een enthousiaste aquajogger, al heb ik even een pauze genomen tijdens een revalidatietraject in Pellenberg (UZ Leuven). Ik vind het geweldig! Ik kan bewegen samen met andere lotgenoten. We hebben allemaal een chronische aandoening, maar zijn nog steeds mobiel.”

“Elke week gaan we één keer aquajoggen in het instructiebad van Sportoase Leuven. De vloer van het bad wordt op een hoogte van 1,70 meter gezet. Iedereen draagt een drijfgordel en blijft net boven de bodem hangen, terwijl we in het water lopen. Tijdens het lopen doen we ook arm- en beenoefeningen. Een professionele lesgever begeleidt ons.”

“Dankzij aquajoggen kan ik blijven sporten zonder mijn lichaam te overbelasten. Het water biedt een veilige, pijnvrije weerstand om kracht en uithoudingsvermogen te trainen. Je voeten raken de grond niet. Daardoor is de impact van de beweging minder groot op je botten en gewrichten.”

**Lotgenoten
begrijpen je
meteen.**

“Een chronische aandoening is niet alleen fysiek zwaar, maar mentaal draag je voortdurend een last mee. Je leeft alsof er altijd een rem op staat. Aquajoggen helpt me mentaal en geeft me een broodnodige uitlaatklep.”

“Toen ik die folder over aquajoggen zag, voelde ik opluchting: eindelijk een manier om toch te blijven bewegen. Sport is iets wat ik niet wil opgeven. Naast aquajoggen ga ik op advies van mijn arts in Pellenberg ook naar de fitness en probeer ik nog af en toe te lopen. Maar ik weet dat ik daar op een dag mee zal moeten stoppen. In aquajoggen heb ik een vangnet gevonden. Als lopen of fitnesssen niet meer lukt, kan ik daar altijd terecht. Bovendien is het een sociaal gebeuren. Lopen en fitnesssen doe je vaak alleen, maar aquajoggen doe je samen.”

“Het geeft rust te weten dat er een organisatie is die je begrijpt en steunt. Mensen in je omgeving kunnen zich moeilijk inbeelden hoe een chronische aandoening voelt. Misschien bedoelen ze het niet zo, maar je voelt je soms niet begrepen. Je wil er ook niet steeds over praten, want dan denken ze: *‘Daar is ze weer, altijd maar dat hetzelfde verhaal’*. Dus hou je veel voor jezelf om anderen niet te belasten. Daarom zijn lotgenoten zo belangrijk. Je hoeft weinig uit te leggen. Hun steun en herkenning is goud waard. Bij Samana weet je: je staat er niet alleen voor. Dat is voor mij het allerbelangrijkste. Je kan praten over wat je meemaakt of tips uitwisselen, en dat maakt een groot verschil.”

Aquajoggen
is meer dan
sporten;
het draait
om sociale
contacten en
steun van de
groep.

"Aquajoggen Samana is geen sportles. Het draait niet alleen om de oefeningen. Het is een plek waar je anderen ontmoet die hetzelfde doormaken. Onze groep bestaat uit mensen met een chronische ziekte of aandoening zoals reuma, fibromyalgie, rugklachten of langdurige kwetsuren. Voor velen is bewegen lastig geworden."

"Sociaal contact is minstens zo belangrijk. Iemand met een chronische ziekte of aandoening belandt vaak in een isolement omdat sociale contacten wegvallen. Daarom is ook het sociale aspect van aquajoggen cruciaal. Na de les blijven we hangen voor een babbel en een drankje. We hebben ook een WhatsApp-groep waarin we elkaar feliciteren met verjaardagen, foto's uitwisselen, informatie delen ... Zo vroeg een van onze leden advies over een medische infiltratie, daarop deelden anderen hun ervaringen. Die steun is geruststellend. Het helpt om te praten met mensen die in hetzelfde schuitje zitten."

"Wat onze groep bijzonder maakt, is dat niemand hoeft te presteren. Iedereen doet wat hij of zij aankan, op eigen tempo. Heb je een slechte dag, dan doe je het rustiger aan of sla je oefeningen over. Dat is geen probleem. Het is een veilige omgeving waar niemand zich hoeft te schamen of te verantwoorden."

"Buiten het aquajoggen organiseren we ook activiteiten. Zo deden we mee aan Levensloop, een evenement van de Stichting tegen Kanker. In augustus, voor de start van het nieuwe seizoen, gingen we samen wandelen en een ijsje eten. Sommige leden spreken buiten het seizoen af om in het gewone zwembad te oefenen en daarna iets te drinken. Het sociale contact gaat dus verder dan de lessen alleen."

*Het geeft rust te
weten dat er een
organisatie is die je
begrijpt en steunt.*

**Samana heeft
een grote impact
op beleid en
bewustwording.**

“Tijdens Levensloop ontmoetten enkele leden van onze aquajogginggroep minister van Volksgezondheid Frank Vandenbroucke. Op dat moment was net het nieuws verschenen dat hij langdurig zieken sneller en vaker aan het werk wilde krijgen. Samana bood ons de kans om met hem te praten over de specifieke noden en uitdagingen waarmee wij als chronisch zieken worden geconfronteerd.”

“Samana zet zich in voor de rechten en het welzijn van mensen met een chronische ziekte of aandoening, mantelzorgers en vrijwilligers. Ze behartigen onze belangen bij de overheid. Ze zorgen ervoor dat onze stem gehoord wordt en dat er aandacht is voor de uitdagingen waar wij mee te maken hebben. Vaak worden we over het hoofd gezien, iets waarvan ik me pas bewust werd toen ik zelf in die situatie terechtkwam.”

Veel buurtbewoners beschouwen De Koer als **hun tweede thuis**

Plekken hebben een unieke kracht om mensen samen te brengen. Ze zijn meer dan fysieke ruimtes. Dat geldt zeker voor De Koer, een sociaal en artistieke organisatie in Gent waar buurtbewoners nauw betrokken zijn bij de activiteiten. “Zonder De Koer zouden veel mensen een plek verliezen. Het is hun tweede thuis. We proberen een liefdevol antwoord te bieden op het toenemende individualisme in onze samenleving”, zegt coördinator Michiel De Baets. Met ervaring in plekgebonden burgerinitiatieven zoals kleinVerhaal en O.666 weet Michiel als geen ander hoe plekken een motor kunnen zijn om gemeenschappen te versterken.

Het verhaal van De Koer begint in een voormalige meubelfabriek en bowling in de Meibloemstraat in Gent. Een projectontwikkelaar heeft plannen om daar woningen te bouwen, maar de buurt komt in actie om dat tegen te houden en neemt uiteindelijk zelf de site in. Ze starten met een fietsatelier, een boksschool en een kunstenaarscollectief. Het vormt de basis voor een plek waar 23 organisaties actief zijn.

Later komt daar de huidige site van De Koer bij - de Binnenweg, ook die buurtinzet kan behouden blijven. Eigenaar sm Vooruit onderzoekt de invulling van de site, omdat de resterende werking zeer gering was. "Onze vraag kwam op een goed moment, en eigenlijk is daar echt een partnerschap ontstaan omdat de noden overeenkwamen. We onderhandelden een erfpact van 35 jaar", vertelt Michiel.

Nu is de locatie een plek voor sociaal-artistieke activiteiten. De Koer organiseert een ontwikkelingsprogramma voor kunstenaars, een eigenzinnig film-en muziekprogramma (dat de grenzen aftast) en via collectief doen wordt er ingezet op

Bouwen aan gemeenschap

De Koer is zowel een sociale als een artistieke organisatie. "Ik splits die twee woorden bewust, omdat er een subtiel verschil is met een typische sociaal-artistieke werking. Het sociale zit verweven in onze methodiek: we bouwen van onderuit aan een gemeenschap", legt Michiel uit.

De plek zelf speelt daarbij een centrale rol. Het is de locatie die de gemeenschap samenbrengt; mensen komen specifiek voor de unieke sfeer en mogelijkheden die De Koer biedt. De plek nodigt uit tot experimenteren en het opzetten van initiatieven. "Vaak stappen mensen binnen met een vraag of idee, waarna de gemeenschap bepaalt of het wordt opgepikt. Dat proces verloopt via een commonsmethodiek. Elke maand organiseert De Koer een open forum, waar het Koervolk – dat zijn mensen uit de buurt – samenkomt. Als een idee groen licht krijgt, dan gaat het naar een van de werkgroepen, zoals die voor muziek, film, de keuken of de tuin. Elke werkgroep wordt begeleid door een teamlid", vertelt Michiel.

Het is de locatie die de gemeenschap samenbrengt; mensen komen specifiek voor de unieke sfeer en mogelijkheden die De Koer biedt.

samen bouwen, tuinieren en koken. Zo omvat de *Bouwspeelplaats* verschillende bouw- en materiaalactiviteiten, is er een maandelijks bakmoment en brengt *Hamdam* iedere maand verhalenvertellers samen. *Ciné Rio* is de buurtcinema, er zijn optredens en langdurige ontwikkelingstrajecten voor kunstenaars en collectieven. De Koer zet bewust in op gedeeld ruimtegebruik en stelt zijn culturele infrastructuur graag ter beschikking van bewoners, kunstenaars en verenigingen.

Tegelijkertijd richt De Koer zich op professionele kunstenaars en ondersteunt hen in hun artistieke ambities. De artistieke – en gemeenschapswerking wordt structureel ondersteund door subsidies van de stad Gent en het Kunstendecreet Vlaanderen.

Eigenaarschap geven aan buurtbewoners

Plekgebonden burgerinitiatieven ontstaan vaak uit een nood die de wijkbewoners zelf ervaren en waarvoor ze een oplossing zoeken.

In de Brugse Poort, een dichtbebouwde wijk met weinig publieke ruimte, is de behoefte aan plekken enorm. "De Meubelfabriek stond te verloederen, terwijl de nood aan extra zuurstof in de wijk torenhoog is. Het terrein vroeg om een invulling", legt Michiel uit. "Hetzelfde geldt voor De Koer: wij hebben een terrein van 2.000 vierkante meter, dat is een luxe in een wijk als de Brugse Poort. Nu zijn het bruisende plekken waar jongeren, kunstenaars en organisaties terecht kunnen. Al zijn het zoveel meer dan gebouwen. Buurtbewoners krijgen

eigenaarschap over hun omgeving en dragen zo bij aan de leefbaarheid van de wijk."

De Koer is geëvolueerd van een buurtinitiatief naar een katalysator voor ideeën. Het ondersteunt bewoners om hun plannen te professionaliseren. Toch blijft het eigenaarschap van de plek sterk in handen van de buurt. "Onze vrijwilligers zijn vaak al langer betrokken dan onze medewerkers", merkt Michiel op. "Daardoor blijft de geschiedenis en macht van De Koer in handen van het Koervolk."

Nieuwe plekken een kans geven

Plekgebonden burgerinitiatieven zoals De Koer staan onder druk door een gebrek aan ruimte en door complexe regels en voorwaarden, waardoor mogelijke pioniers ontmoedigd raken "De stad raakt volgebouwd, en ik voel dat soortgelijke initiatieven het moeilijk hebben om een doorstart te maken. Of de drempel en verantwoordelijkheid is te groot om effectief van start te gaan. Ik herken de volgende De Koer nog niet in Gent. In Brussel bijvoorbeeld zie ik meer plekgebonden

burgerinitiatieven ontstaan, maar de schaal is ook veel groter", merkt Michiel op. Bovendien ontstaan burgerinitiatieven vaak in de grijze zone, zonder vergunningen of verzekeringen. Als er een gebouw vrijkomt, moet je durven onderhandelen met de eigenaar. Bovendien is er veel angst voor wat er fout kan gaan. "Er is meer vertrouwen nodig vanuit beleidsmakers", stelt hij. "Net die vrijheid is essentieel om nieuwe plekken een kans te geven."

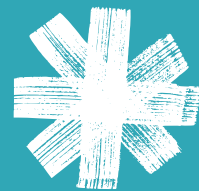
*De Koer is
geëvolueerd
van een
buurtinitiatief
naar een
katalysator
voor ideeën.*

*Plekgebonden **burgerinitiatieven** ontstaan vaak uit een nood die de wijkbewoners zelf ervaren en waarvoor ze een oplossing zoeken.*

Civiel sociaal- cultureel werk

We zien twee groepen organisaties in het civiel sociaal-cultureel werkveld.

Erkende sociaal-cultureel volwassenen-organisaties ontvangen een subsidie van de Vlaamse overheid om hun werking te ondersteunen. Daarnaast zijn er in Vlaanderen en Brussel tal van andere organisaties, groepen of bewegingen waarin burgers uitdrukken waar ze met de samenleving naartoe willen. Die noemen we **burgerinitiatieven**.

De scheidingslijn tussen het erkend sociaal-cultureel volwassenenwerk en burgerinitiatieven is niet ondoordringbaar. Zo kent het erkend sociaal-cultureel volwassenenwerk heel wat initiatieven die eerder recent hun weg naar de sector vonden en die we vroeger tot de groep van de burgerinitiatieven rekenden.

Sociaal-cultureel volwassenenwerk

De sector van het erkend sociaal-cultureel volwassenenwerk telt **129 organisaties**.

116 organisaties daarvan zijn actief op landelijk niveau. Dat betekent dat ze hun werking richten op het volledige Nederlandse taalgebied, vaak met inbegrip van Brussel.

De helft van die organisaties heeft een werking rond een **specifiek thema** zoals duurzaamheid, vrede, kansarmoede, kunst en cultuur ...

De andere helft zet zich in voor een **specifieke doelgroep** in onze samenleving, denk aan mensen met een handicap, senioren, vrouwen, LGBTQIA+, personen met een migratieachtergrond ...

De 13 Avansa-organisaties focussen hun werking op een **specifieke regio**, brengen mensen samen, en zetten in op een hele waaier aan thema's die daar van belang zijn.

Zo duikt het sociaal-cultureel volwassenenwerk overal op. Lokaal, regionaal, over heel Vlaanderen en Brussel. Op het platteland en in de steden. Je vindt het tot in de fijnste mazen van de samenleving, dicht bij de mensen.

Burgerinitiatieven

Burgers hebben altijd al initiatief genomen en zich **op eigen kracht en van onderuit** georganiseerd rond een gedeeld belang of een bepaald thema. Zo spelen ze in op **maatschappelijke kwesties** die door andere spelers onvoldoende worden opgenomen of ze ontwikkelen een heel nieuwe aanpak rond die kwesties.

Vandaag zien we een sterke stijging van het aantal burgerinitiatieven. Het geheel van al die initiatieven is nog wat ongrijpbaar. Het palet aan woorden waarmee we over burgerinitiatieven spreken, is daarom erg divers: burgerbeweging, commons, actiecomité, bottom-up initiatief, grassroots-initiatief, burgercollectief, zelforganisatie ...

De **grote dynamiek** die eigen is aan burgerinitiatieven zorgt ervoor dat we hun exact aantal niet kunnen vaststellen.

COMPAGNIE
CARDIAL

VZW
DITO

LIGA VOOR
MENSEN
RECHTEN

Commons Lab
We experimenteren samen een toekomst

HAND
IN
HAND
TEGEN RACISME

Vermeylenf()nds
Vermeylenf()nds
Vermeylenf()nds
Vermeylenf()nds
Vermeylenf()nds

voem
F
uilen
spel

WIS
PER

Stichting
Lodewijk de Raet

ava
nsa
samen naar beter

Ferm

Vlaamse
Volksbeweging

zijn | in beweging
tegen
geweld

[W] WAERBEKE
getuige wereld

MF MASEREEL
FONDS

Rode Kruis
Vlaanderen

HART
HARD

VREDE.BE
ONTWIPEN OM TE ONTWIKKELEN

KIF/KIF

HUMANISTISCH
VERBOND

AMA
RANT

Linx+

get
basic

raak

SYMFOON

BOND
ZONDER
NAAM

zijkant
de progressieve
vrouwenbeweging

labo

Inclusie
Ambassade

DE
MAAKBARE
MENS

Landelijke Gilden
Verenigd door de traditie

FAIRFIN
meer dan geld

DE LANDGENOTEN
Breed grond tot leven

VLUCHTELINGENWERK
VLAANDEREN

similes
vereniging voor
beeldende kunst en
beeldende cultuur

CULTUURVUUR
Netwerk voor actieve cultuurparticipatie in

Curieus

CAVARIA
Cultuur voor iedereen in de regio van Antwerpen

ENCHANTÉ

ConTempo
Een vereniging voor wie zijn passie
verleiden heeft door overtuigen

Samen
huizen

Vf@as
Vlaamse actieve senioren vzw

merhaba

LINC

LETO
de culturele erf

F

DE WAKKERE
BURGER
participatie & democratie

ACTIE
DOOR
ROEMENIE
AOS - VLAANDEREN

Climaxi

Het Vlaamse Kruis
helpen - samen helpen - helpen samen helpen

AMNESTY
INTERNATIONAL

CHRISTELIJKE
CULTUUR
CVC

International
Comité

ava
nsa
samen naar beter

fmdo

W
ERV
EL
beweging voor
gezonde landbouw

OXFAM
Wereldwinkels

Gezinsbond

DEVOR
MERS
WEDEROM VOETSTEKEN ELKAAR

PAX
CHRISTI

Co-Searching

VREDESACTIE

Natuuracademie
beleef en leer

CLT
GENT

empact.

Cultuur
smakers

Bindus

rebelle

MOBIEL21
ZET MENSEN IN BEWEGING

TRANSFORMISTEN

willems
fonds

KLIQ

onafhankelijk
leven

Federatie
Zelf-
Organisaties
Verbindt in diversiteit

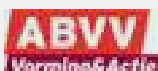
TIMOTHEUS
PROJECT

vrou
wen
net.
VZW

growfunding /

Unie van Actieve
Verenigingen

15 thematische stromen

Met hun missie drukken erkende sociaal-culturele volwassenenorganisaties en burgerinitiatieven uit hoe ze hun **rol en verantwoordelijkheid in de samenleving** opvatten, welke waarden ze daarbij belangrijk vinden en welk doel of welke verandering in de samenleving ze voor ogen hebben. Als we al die missies onder de loep nemen, krijgen we een goed zicht op de thema's waarop ze zich verhouden.

Deelnemen en deelhebben

Solidair samenleven

Zin geven en identiteit vormen

Inclusief samenleven

Internationaal vreedevol samenleven

Over de grens

Meer dan de helft van de sociaal-culturele volwassenenorganisaties is **actief over de landsgrenzen heen**. Ze bezoeken buitenlandse partnerorganisaties, wisselen kennis en ervaringen uit, slaan de handen in elkaar, ontwikkelen samen praktijken of plaatsen standpunten op de internationale agenda.

Duurzaam (samen)leven

Delen (als alternatief voor hebben)

De regio en haar bewoners bewegen

Bouwen aan leefbare buurten

Werkbaar werken

Samen vorm geven aan zorg

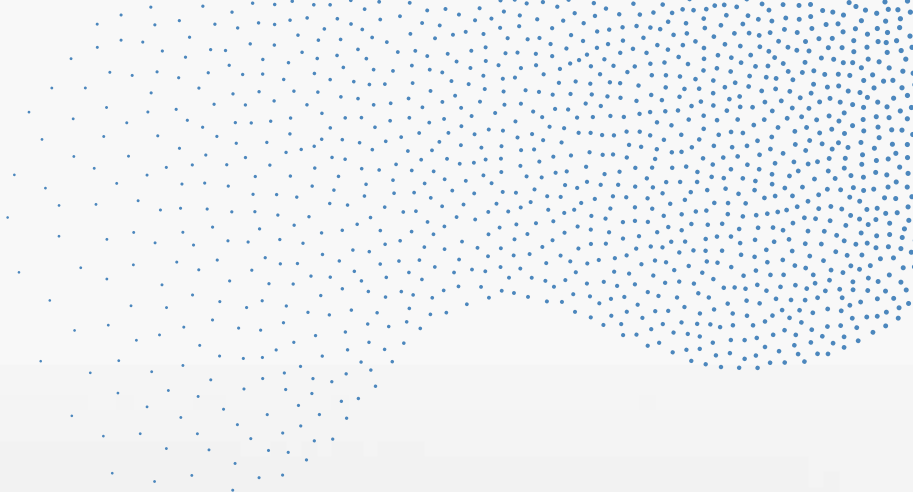
Veerkrachtig leven

Internationale solidariteit ontwikkelen

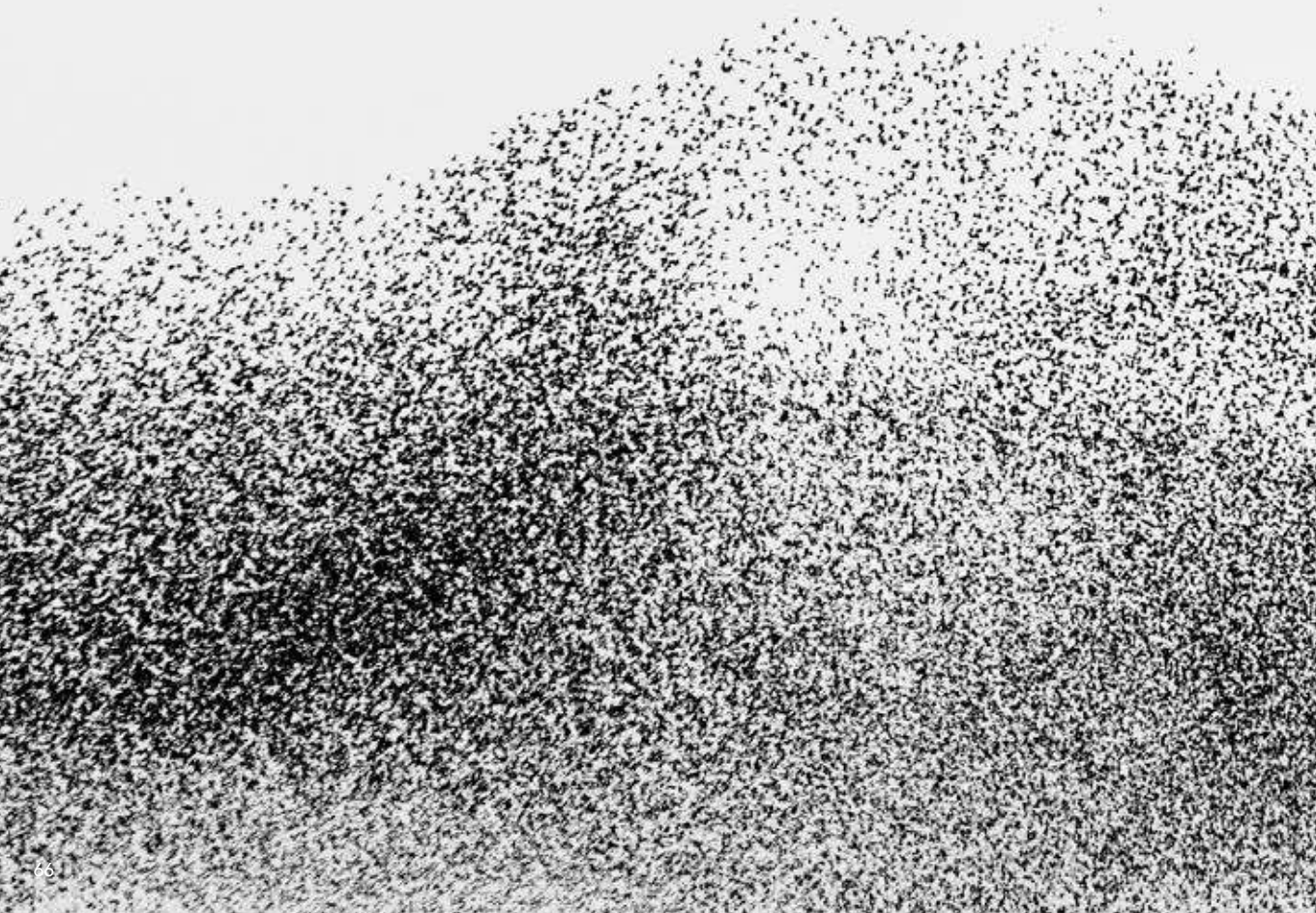
Erfgoed waarderen en beleven

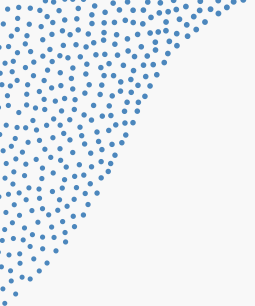
Publieke ruimte vormgeven

**Democratische,
duurzame,
inclusieve
en solidaire
samenleving**

Middenveld *als speelveld*

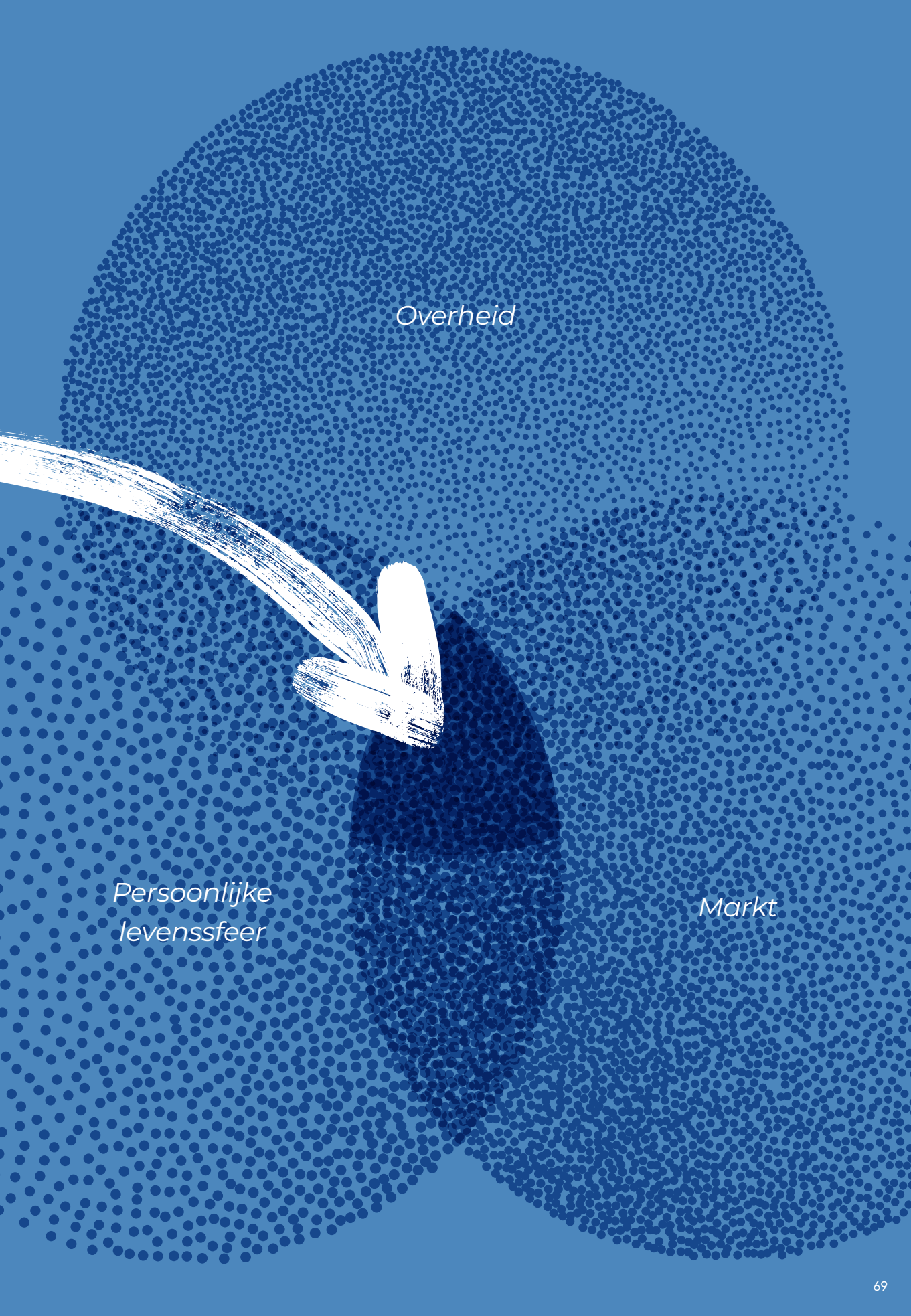

*Burgers die de
samenleving willen
maken, vinden
elkaar op het
middenveld.*

*De ruimte tussen
de markt, overheid
en de persoonlijke
levenssfeer.*

Overheid

Persoonlijke
levenssfeer

Markt

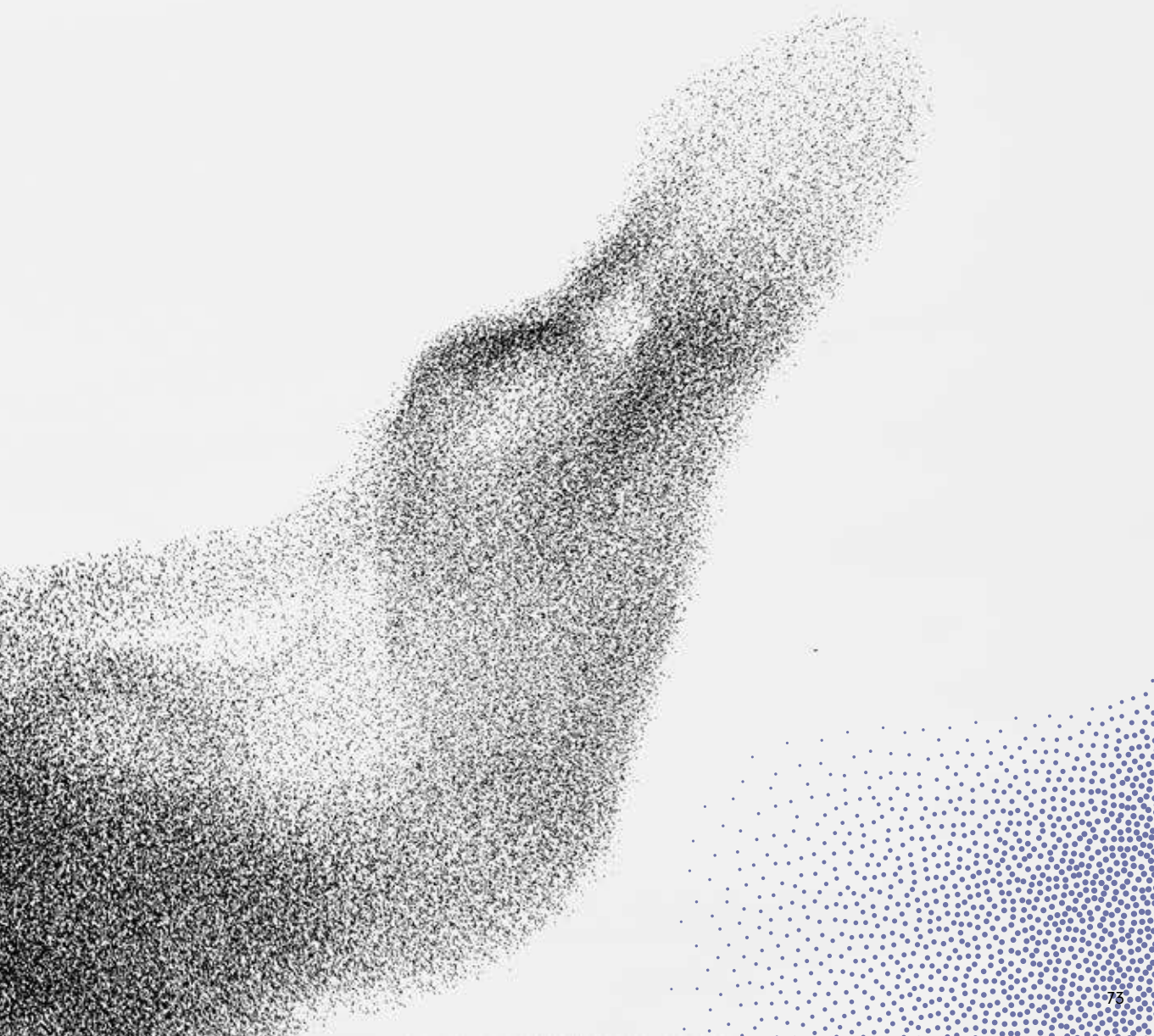
*Een dynamisch en veerkrachtig middenveld is **noodzakelijk voor een vitale democratie.***

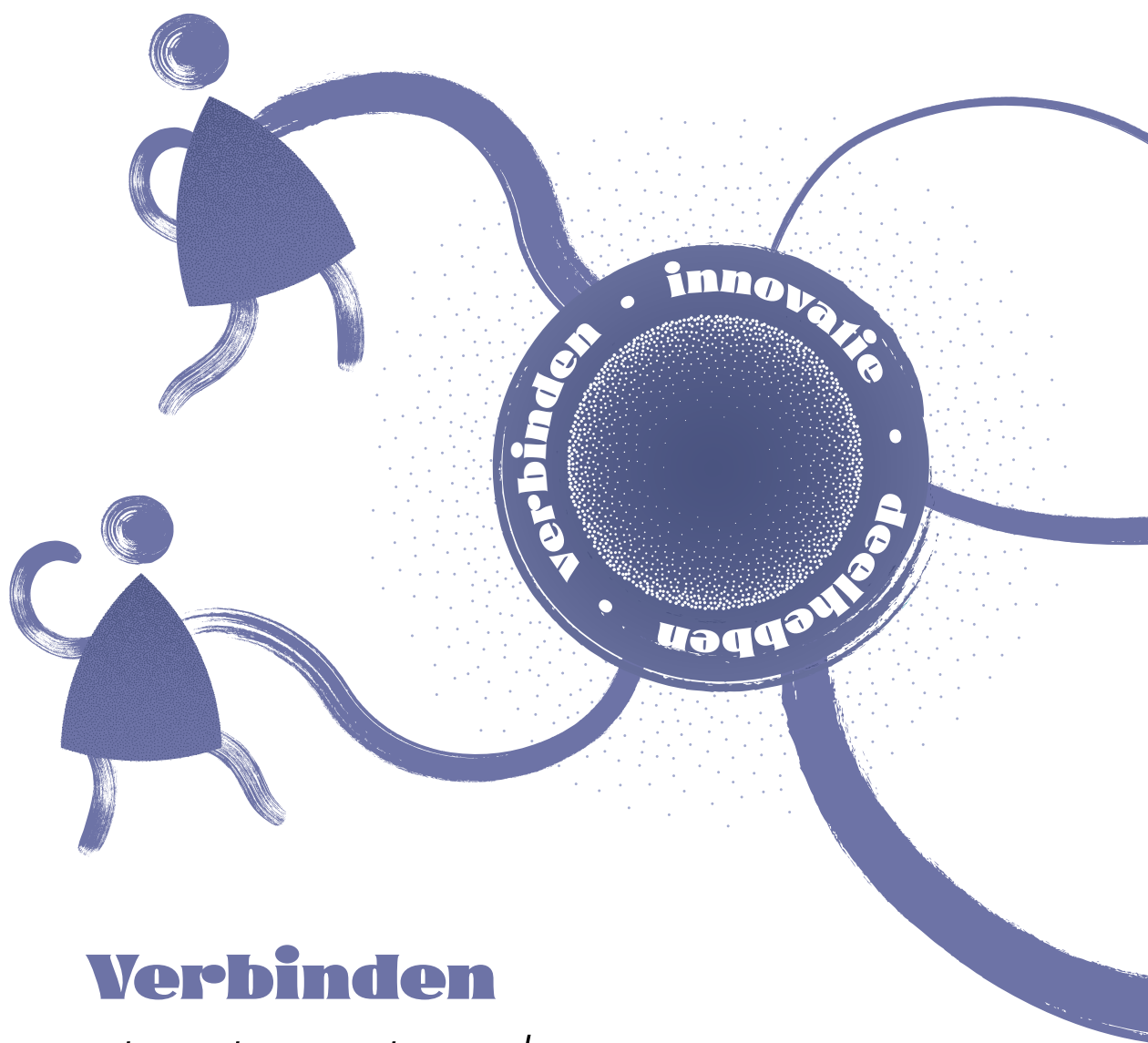
Sociaal-cultureel werk vindt niet plaats in een vacuüm. Het speelt zich af op het maatschappelijk middenveld dat we ook wel eens de *civiele samenleving* noemen. Het is **de ruimte die ligt tussen de overheid, de markt en de persoonlijke levenssfeer** van mensen. Op dat maatschappelijk middenveld zijn er verschillende spelers actief. Naast het sociaal-cultureel werk vind je er ziekenfondsen, vakbonden, jeugdwerk, werkgeversverenigingen, politieke denktanks ...

Het sociaal-cultureel werk neemt er een specifieke rol op. Mensen komen er samen. Ze verenigen zich rond wat ze belangrijk vinden en **slaan bruggen** naar andere groepen en gemeenschappen. Ze leren, ze beleven er cultuur als een bron van betekenis voor ons samenleven. Ze voeren er open discussies, schuiven alternatieven naar voor en geven zo samen richting aan onze samenleving. Dat is hun bijdrage aan een democratische, inclusieve, solidaire en duurzame samenleving.

**Sociaal-
cultureel
werk** *maakt de
samenleving beter*

Verbinden

staat centraal

Sociaal-cultureel werk kent een **enorme variëteit aan activiteiten**. Denk aan vormingen, uitstappen, projecten, lezingen, campagnes, tentoonstellingen, voorstellingen, debatten, lobbywerk, evenementen ... Maar in essentie draait het om ontmoetingen. Dat is de basis.

In die **ontmoetingen** gebeurt veel meer dan je denkt. Hier komen mensen samen, delen ze ervaringen, leren ze van elkaar en groeien ze. Soms gebeurt dat in een cursus of workshop, maar vaak gewoon door met anderen in gesprek te gaan of iets nieuws te ontdekken. Sociaal-cultureel werk zorgt voor een plek waar mensen samen cultuur maken en smaken. Waar bruggen worden geslagen naar andere groepen en gemeenschappen en vrijwillige inzet centraal staat.

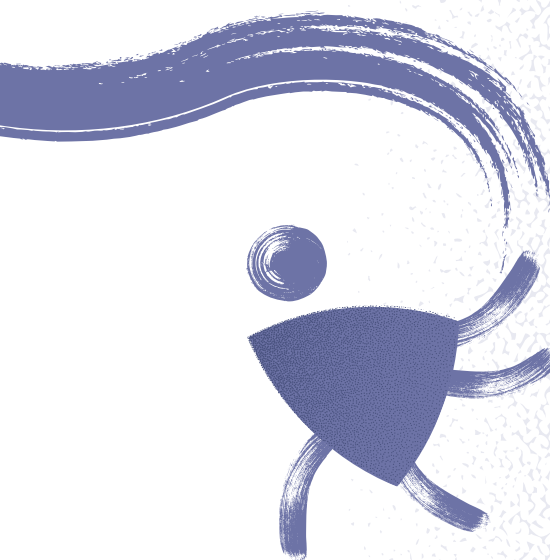

Laboratorium voor innovatie

Mensen die zich inzetten in het sociaal-cultureel werk zijn maatschappelijk betrokken en stellen zich de vraag hoe ze onze samenleving in een **meer democratische, inclusieve, solidaire en duurzame richting** kunnen sturen.

Over die vraag laten ze hun stem horen. Ze benoemen belemmeringen, dagen bestaande spelregels uit en verbeelden hoe het ook anders kan. Niet langs de zijlijn. Maar als doeners. Ze zoeken, proberen en leren hoe het beter kan. Dat kan schuren met gevestigde waarden, en dat moet ook af en toe. Zo wordt sociaal-cultureel werk een laboratorium voor maatschappelijke innovatie.

Deelnemen en deelhebben

Sociaal-cultureel werk zet in op **medezeggenschap**. Het richt zich op de participatie en betrokkenheid van een breed scala aan mensen, groepen en gemeenschappen. Dat gaat verder dan louter 'deelnemen'. Sociaal-cultureel werk streeft naar 'deelhebben' en wil het eigenaarschap zo veel mogelijk bij de burgers zelf leggen, zodat zij mee vorm en inhoud kunnen geven aan initiatieven.

Polsslag

van de samenleving

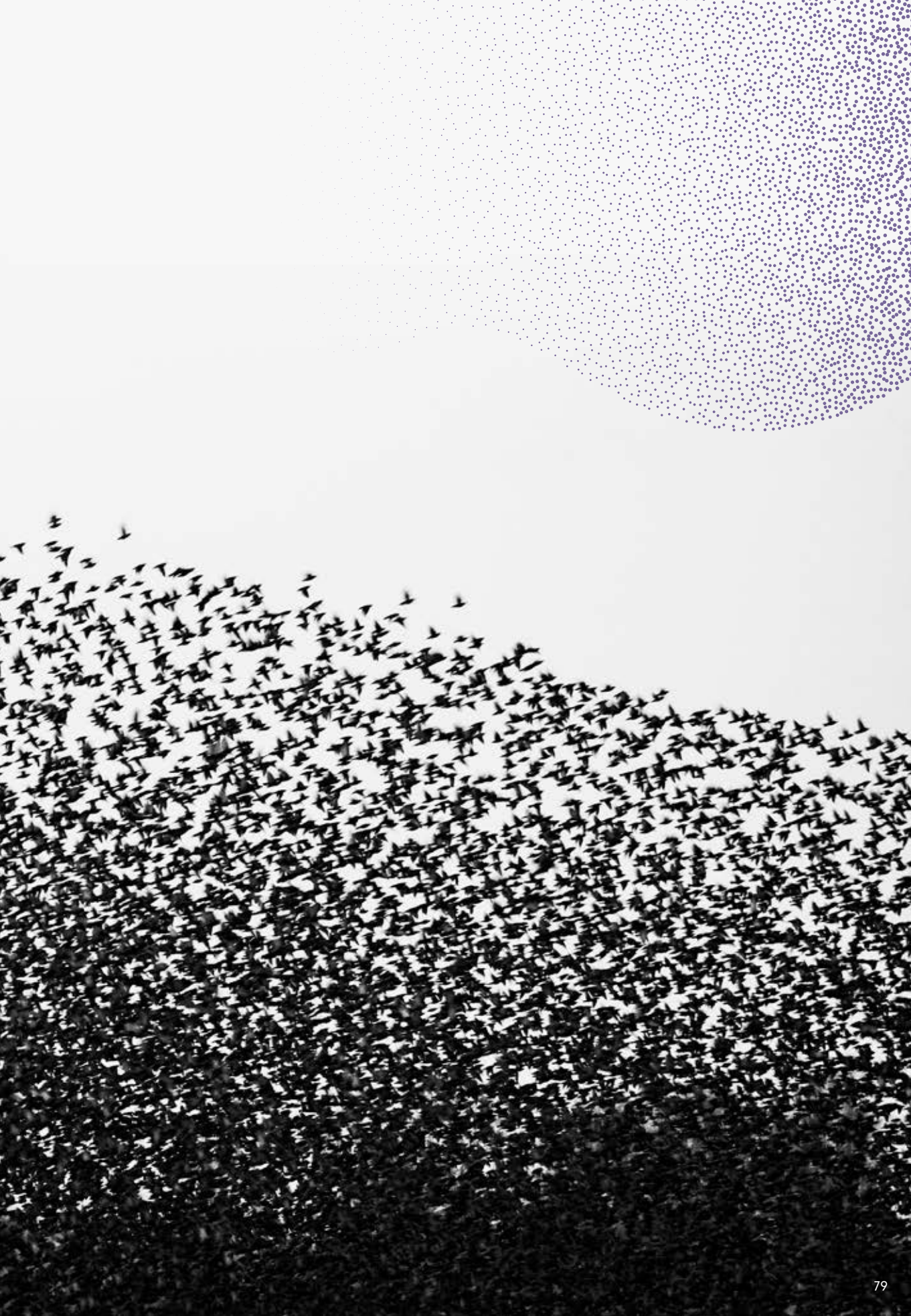
Sociaal-cultureel werk zet dingen in beweging. **Het verbindt mensen, groepen en gemeenschappen.** Doet ze groeien. Laat ze ten volle participeren aan onze samenleving en geeft ze een stem. In cultuurfondsen, verenigingen, vormingsinstellingen, volkshogescholen, sociale bewegingen en burgerinitiatieven ... Tegelijk is het ook een laboratorium waar gewerkt wordt aan nieuwe wegen naar anders en beter. Veel initiatieven die nu vertrouwd aanvoelen, vonden hier hun oorsprong.

Van oudsher maakt sociaal-cultureel werk het verschil in de samenleving rond een breed gamma aan thema's en ambities: emancipatie, duurzaamheid, diversiteit, de strijd tegen armoede, discriminatie, mobiliteit, ruimte voor verschil, recht op inclusie ...

Mensen *maken*
*het sociaal-
cultureel werk*

Deelnemers

Ongeveer **20% van de volwassenen** bevolking in Vlaanderen en Brussel is actief betrokken bij activiteiten in het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Dat betekent dat jaarlijks minstens **1.250.000 mensen** deelnemen aan activiteiten.

Onderzoek leert dat de gemiddelde leeftijd van alle deelnemers aan het sociaal-cultureel volwassenenwerk bijna 64 jaar is. 63,2% zijn vrouwen, 58% beschikt over een diploma hoger onderwijs en 9,6% heeft een migratieachtergrond.

De redenen die mensen aanhalen voor hun participatie zijn verschillend: **zelfontplooiing, ontmoeting, altruïsme en ontspanning**. Maar vaak gaat het over een combinatie van drijfveren.

Ook de betekenis en waarde die ze aan hun participatie hechten, is verscheiden: mensen ontmoeten met gelijke interesses, bijleren van nieuwe dingen, ontmoeten van mensen die men anders nooit zou ontmoeten, amuseren en ontspannen, positief bijdragen aan iets dat belangrijk is.

Vrijwilligers

Vrijwilligers zijn het onmisbare cement van het civiel sociaal-cultureel werk. Erkende sociaal-culturele volwassenenorganisaties alleen al kunnen rekenen op meer dan **200.000 vrijwilligers**. Hoewel sommige organisaties slechts enkele tientallen vrijwilligers hebben, zijn er ook voorbeelden van verenigingen die duizenden vrijwilligers tellen.

Hun inzet varieert van het verzorgen van administratieve of logistieke taken tot het organiseren van activiteiten en het opnemen van bestuursfuncties. Op die manier nemen ze niet alleen een ondersteunende functie op, maar dragen ze initiatieven en sturen ze vaak ook de organisatie.

Burgerinitiatieven hebben zelden betaalde medewerkers in dienst en drijven vaak alleen op vrijwillige inzet, ook al spreken ze zelf niet altijd over vrijwilligers. Zij zien zich meer als ondernemers of initiatiefnemers, ook al zijn ze actief in hun vrije tijd en worden ze niet betaald voor hun inzet.

Beroepskrachten

Sociaal-cultureel werkers zijn professionals die mensen, groepen en gemeenschappen methodisch ondersteunen bij **doelgerichte veranderingsprocessen**. Ze handelen niet in hun eentje, maar verbinden hun expertise en ervaring met burgers, andere professionals en een samenleving in verandering.

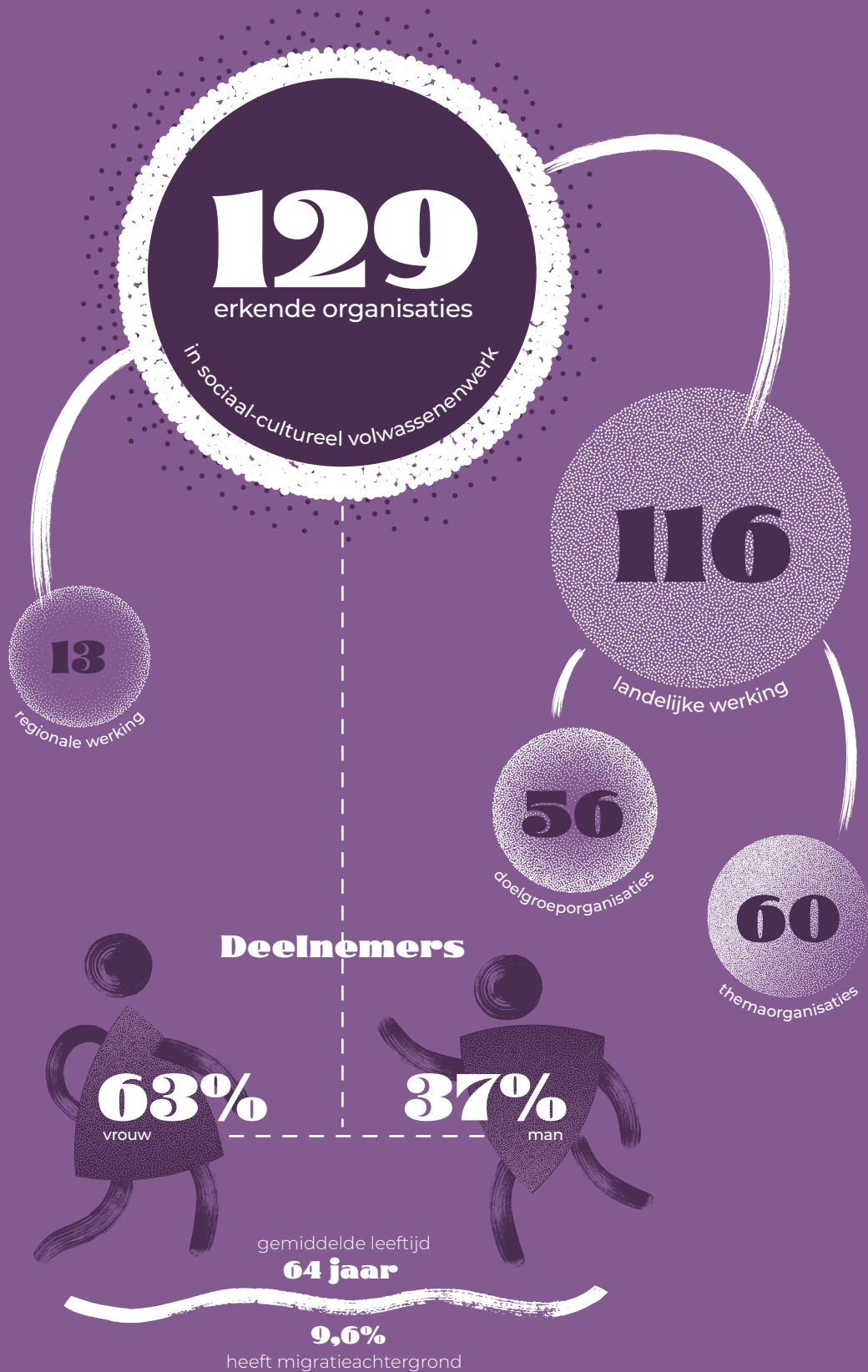
Het sociaal-cultureel volwassenenwerk kent een grote variatie in het aantal beroepskrachten per organisatie. Gemiddeld telt elke organisatie 17 betaalde medewerkers. Maar de helft van de organisaties heeft slechts maximaal 9 beroepskrachten in dienst.

In 2023 telde de sector van het sociaal-cultureel volwassenenwerk 2.120 beroepskrachten. 73,4 % is vrouwelijk, 79,3% beschikt over een diploma hoger onderwijs en 81,3% van de werknemers is van Belgische herkomst.

De rollen die die professionals vervullen, zijn zeer divers. Zo'n 70% van hen is inhoudelijk medewerker (coördinatoren, educatief medewerkers, sociaal werkers, vrijwilligerscoaches ...), terwijl 30% ondersteunende taken opneemt (communicatie/IT-medewerkers, administratieve medewerkers ...).

Vrijwilligers zijn het
onmisbaar cement
van het civiel sociaal-
cultureel werk.

- 58% hooggeschoold
- 39% middengespoold
- 3% geen diploma of onbekend
- 25% neemt meermals per maand deel
- 40% neemt meermals per jaar deel

2.120

beroepskrachten in sociaal-cultureel volwassenenwerk

gemiddeld

17

beroepskrachten
per organisatie

helpt maximaal

9

beroepskrachten
in dienst

91%

werkt voor landelijke organisatie

waarvan

63%

en

28%

doelgroeporganisatie

themaorganisatie

9%

werkt voor regionale organisatie

73%

vrouw

- 13% jonger dan 30 jaar
- 62% tussen de 30 en 55 jaar
- 25% ouder dan 55 jaar

27%

man

- 79% hooggeschoold
- 15% middengeschoold
- 3% kortgeschoold
- 3% geen diploma of onbekend

200.000

vrijwilligers in het erkend SCvW

29%

van de deelnemers is
activiteitsvrijwilliger of bestuurslid

Waardering en ondersteuning

Vlaamse overheid

Sociaal-cultureel werk doet iets met de samenleving. Daarvoor krijgt het waardering en ondersteuning in de vorm van erkenning en subsidies.

Op basis van het *Decreet over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk* van 10 maart 2023 ontvingen de erkende sectororganisaties in 2023 in totaal 77.541.230 euro aan subsidies van de Vlaamse overheid.

De afhankelijkheid van Vlaamse subsidies in het sociaal-cultureel volwassenenwerk varieert sterk tussen de erkende organisaties. Sommige organisaties halen slechts 7% van hun inkomsten uit subsidies, maar er zijn ook – vooral kleinere – organisaties die voor 99% afhankelijk zijn van overheidsfinanciering. De helft van de organisaties is voor minstens 60% afhankelijk van die inkomstenbron.

Veel burgerinitiatieven kiezen er bewust voor om niet afhankelijk te zijn van overheidssubsidies. Ze gaan op zoek naar middelen uit de markt of hun eigen netwerk.

Diversificatie van inkomsten

Besparingen, overheidsdruk, de stijgende levensduurte en de nood aan financiële stabiliteit zorgen ervoor dat organisaties inzetten op de diversificatie van hun inkomsten. De erkende organisaties uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk voorzien samen jaarlijks meer dan 60 miljoen euro aan lidgelden, giften, sponsoring, schenkingen en legaten.

Daarnaast ontwikkelen sommige organisaties verdienmodellen. Die piste ligt niet altijd voor de hand door de spanning tussen de eigen missie en marktlogica's.

Daarom doen ze ook een beroep op (project) subsidies bij meerdere overheden (andere Vlaamse subsidies, lokale overheden, federale overheid, Europa). In totaal is dat goed voor ongeveer 14 miljoen euro.

Over Socius

Socius is het steunpunt voor sociaal-cultureel werk. We zijn er voor alle civiele sociaal-culturele organisaties, initiatieven en de mensen die zich daarvoor inzetten.

We ontwikkelen een brede waaier van activiteiten waaraan sociaal-cultureel werkers en organisaties online en offline kunnen deelnemen. Vormingen, studiedagen, workshops ..., dat noemen we ons open aanbod.

Met ons @home-aanbod brengen we onze expertise rechtstreeks naar organisaties en met onze vraaggestuurde werking leveren we maatwerk. Zo spelen we in op specifieke behoeften en vragen die in organisaties leven.

We zetten een uitgekiende mediamix in om beroepskrachten en iedereen die geïnteresseerd is in sociaal-cultureel werk, de informatie te bezorgen die ze zoeken.

Socius zet ook in op ontwikkeltrajecten en trekt de kaart van onderzoek. Wat typeert de sociaal-cultureel werker? Welke evoluties zien we in het landschap van het sociaal-cultureel werk? Wat is de waarde en betekenis ervan? ... We zoeken naar onderbouwde antwoorden.

In de vele initiatieven en events die we organiseren, krijgen sociaal-cultureel werkers de kans om collega's en stakeholders van het sociaal-cultureel werk te ontmoeten, met hen te netwerken en ervaringen te delen.

Onze kennis en expertise rond het sociaal-cultureel werk stellen we ter beschikking. Zo vormen we een schakel naar andere sectoren, de opleidings- en onderzoekswereld en het beleid.

Colofon

Burgers in beweging

Civiel sociaal-cultureel werk

is een uitgave van:

Socius, Steunpunt sociaal-cultureel werk vzw
Saintelettesquare 19 – 1000 Brussel

BE 0430 838 564
RPR Brussel

02 215 27 08
welkom@socius.be

www.socius.be

www.socius.be/burgers-in-beweging

 facebook.com/sociaalcultureel

 linkedin.com/company/socius-vzw

Brussel, februari 2025
D/2025/4393/1

Fotografie:
Jan Locus en Erik Hijweege

vormgeving:
www.engarde.studio

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bronnen

- Huysmans K., Goesaert T., Vermeersch L. (2024). *De arbeidsmarkt van het sociaal-cultureel volwassenenwerk*. Brussel: Socius
- Jans M. (2024). *Het civiel sociaal-cultureel werkveld, een landschapstekening*. Brussel: Socius
- Jans M., Van Gucht J. (2022). *Stromen in de civiel samenleving. Een analyse van de goedgekeurde subsidieaanvragen sociaal-cultureel volwassenenwerk 2021-2025*. Brussel: Socius
- Vermeersch L., De Malsche A., Otte H., Oosterlynck S., Gielen P. (2023). *De waarde en betekenis van het civiel sociaal-cultureel actorschap*. Brussel: Socius
- Vermeersch L., Siongers J., Spruyt B. (2024). *Deelnemersonderzoek sociaal-cultureel volwassenenwerk. De waarde en betekenis van deelname voor de participant*. Leuven-Brussel: HIVA-KU Leuven-VUB

LES DOULES

BOURGEMESTRE

VILLE DE BRUXELLES

LES ARTISTES RECONNAISSANTS

1889

BURGEN

VAN D

STAD B

DE ERKE

KUN

RENNER

LES MAÎTRES ARCHITECTES
BRABANÇONS

XVe SIÈCLE

HÔTEL DE VILLE

Guillaume Van Thunwyck Jean Van Ronsse

XVIe SIÈCLE

MAISON DU ROI

Philippe Van Thunwyck Louis Van Ronsse
Pompilius Naldermann
Gaspard de Walschaert
Jean Van Ronsse

XVIIe SIÈCLE

MAISONS DES CORPORATIONS

Guillaume De Bruyn
Jean Goyens Hendrick
Jean De Bruyn Marcellus et Merck

so
cius.

musique
scène-culture
art